

III

(Alte acte)

SPAȚIUL ECONOMIC EUROPEAN

DECIZIA nr. 161/22/COL A AUTORITĂȚII AELS DE SUPRAVEGHERE

din 6 iulie 2022

privind ajutorul acordat pentru infrastructura de iluminat stradal din Bergen (Norvegia) [2023/101]

AUTORITATEA AELS DE SUPRAVEGHERE („AES”),

având în vedere:

Acordul privind Spațiul Economic European („Acordul privind SEE”), în special articolele 61 și 62,

Protocolul 26 la Acordul privind SEE,

Acordul dintre statele AELS privind instituirea unei Autorități de Supraveghere și a unei Curți de Justiție („Acordul privind Autoritatea de Supraveghere și Curtea de Justiție”), în special articolul 24, și

Protocolul 3 la Acordul privind Autoritatea de Supraveghere și Curtea de Justiție („Protocolul 3”), în special articolul 7 alineatul (5) și articolul 14 din partea II,

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile ⁽¹⁾ și având în vedere observațiile acestora,

întrucât:

I. FAPTE

1. PROCEDURA

1.1. PLÂNGEREA

- (1) Prin scrisoarea din 11 mai 2017, Nelfo („reclamantul”) a reclamat un presupus ajutor de stat acordat de municipalitatea Bergen („municipalitatea”) în ceea ce privește iluminatul stradal aflat de-a lungul drumurilor municipale. Nelfo este o federație sectorială din cadrul confederației întreprinderilor norvegiene („NHO”). Aceasta cuprinde societăți din Norvegia care activează în domeniul electronicii, al informaticii, al comerțului electronic, al integratorilor de sisteme și al ascensoarelor ⁽²⁾.
- (2) Beneficiarul presupusului ajutor este BKK AS, care acționează prin intermediul a diferite filiale ⁽³⁾. În continuare, BKK AS și filialele sale vor fi denumite împreună „grupul BKK”.

⁽¹⁾ Decizia nr. 27/19/COL din 16 aprilie 2019 privind inițierea unei proceduri oficiale de investigare potențialului ajutor de stat acordat pentru iluminatul stradal din Bergen, JO C 197, 13.6.2019, p. 25 și Suplimentul SEE nr. 46, 13.6.2019, p. 1.

⁽²⁾ La momentul adoptării prezentei decizii, informațiile cu privire la Nelfo erau disponibile la următoarea adresă: <https://www.nho.no/en/english/nho-sectoral-federations>

⁽³⁾ Documentul nr. 855990, cu anexele depuse ca documentele nr. 855997, 855996, 855995, 858823, 858813, 858821 și 855991. Conform informațiilor publice de pe site-ul www.proff.no, denumirea BKK AS a fost schimbată recent în Eviny AS. Totuși, având în vedere perioada de timp vizată și necesitatea de a asigura coerența cu decizia de inițiere a procedurii, în prezenta decizie se utilizează denumirea BKK AS. Denumirile celorlalte societăți la care se face referire sunt cele utilizate în plângere și în observațiile transmise de autoritățile norvegiene și de părțile interesate.

1.2. INFORMAȚII SUPLIMENTARE

- (3) Prin scrisoarea din 1 iunie 2017 ⁽⁴⁾, AES a înaintat plângerea către autoritățile norvegiene. Autoritățile norvegiene au transmis observații prin scrisorile din 27 iunie 2017 și 5 iulie 2017 ⁽⁵⁾.
- (4) Prin e-mailul din 7 septembrie 2017, AES a invitat autoritățile norvegiene să transmită informații suplimentare ⁽⁶⁾. Autoritățile norvegiene au răspuns prin e-mailurile din 8 septembrie 2017 ⁽⁷⁾ și 12 septembrie 2017 ⁽⁸⁾.
- (5) La 11 iulie 2018, AES a trimis o solicitare de informații suplimentare ⁽⁹⁾. La 17 august 2018 a avut loc o videoconferință. Prin e-mailul din 28 februarie 2019, autoritățile norvegiene au transmis informații suplimentare ⁽¹⁰⁾.

1.3. PROCEDURA OFICIALĂ DE INVESTIGARE

- (6) Prin Decizia nr. 027/19/COL („decizia de inițiere a procedurii”), AES a inițiat procedura oficială de investigare ⁽¹¹⁾. În această etapă, AES ajunsese la opinia preliminară privind căreia trei măsuri, identificate în decizia de inițiere a procedurii drept măsurile (a), (b) și (c), par să constituie ajutor de stat. În plus, AES își exprima îndoiala cu privire la compatibilitatea acestui potențial ajutor de stat cu funcționarea Acordului privind SEE. Cele trei măsuri sunt descrise în secțiunea 2 de mai jos.
- (7) Autoritățile norvegiene au fost invitate să prezinte observații cu privire la decizia de inițiere a procedurii până la 20 mai 2019. La cerere, AES a prelungit termenul până la 5 iunie 2019 ⁽¹²⁾.
- (8) Prin scrisoarea din 5 iunie 2019, AES a primit observații comune din partea BKK AS și a Veilys AS („BKK Veilys”) ⁽¹³⁾. Prin scrisoarea din 6 august 2019, autoritățile norvegiene au fost invitate să își prezinte părerea cu privire la aceste observații până la 6 septembrie 2019 ⁽¹⁴⁾.
- (9) Autoritățile norvegiene și-au transmis observațiile cu privire la decizia de inițiere a procedurii la 5 aprilie 2020 ⁽¹⁵⁾. Observațiile sunt prezentate în două scrisori din partea municipalității, datate 10 mai 2019 ⁽¹⁶⁾ și 3 aprilie 2020 ⁽¹⁷⁾.
- (10) AES a trimis autorităților norvegiene o solicitare suplimentară de informații la 5 februarie 2021 ⁽¹⁸⁾. Autoritățile norvegiene au transmis răspunsul la această solicitare la 12 aprilie 2021 ⁽¹⁹⁾.

⁽⁴⁾ Documentul nr. 858239.

⁽⁵⁾ Documentele nr. 863097, 863099, 864432 și 864434.

⁽⁶⁾ Documentul nr. 872926.

⁽⁷⁾ *Ibidem*.

⁽⁸⁾ Documentul nr. 873252.

⁽⁹⁾ Documentul nr. 923689.

⁽¹⁰⁾ Documentul nr. 1058456.

⁽¹¹⁾ Pandemia de COVID-19 și volumul de muncă extraordinar de mare aferent cazurilor de notificări au îngreunat soluționarea acestei plângeri.

⁽¹²⁾ Documentul nr. 1070238.

⁽¹³⁾ Documentul nr. 1073541, împreună cu anexele înregistrate ca documentele nr. 1073542 și 1073543.

⁽¹⁴⁾ Documentul nr. 1082647.

⁽¹⁵⁾ Documentul nr. 1126799.

⁽¹⁶⁾ Documentul nr. 1126803.

⁽¹⁷⁾ Documentul nr. 1126801.

⁽¹⁸⁾ Documentul nr. 1178400.

⁽¹⁹⁾ Autoritățile norvegiene au răspuns prin e-mailul din 12 aprilie 2021, depus sub forma documentului nr. 1202143. Scrisoarea de însoțire și anexele sale sunt înregistrate ca documentele nr. 1194243, 1194249, 1194179, 1194189, 1194181, 1194183, 1194199, 1194185, 1194187, 1194217, 1194191, 1194193, 1194197, 1194195, 1194255, 1194253, 1194205, 1194201, 1194203, 1194209, 1194207, 1194211, 1194213, 1194223, 1194215, 1194229, 1194219, 1194221, 1194225, 1194233, 1194227, 1194235, 1194231, 1194239, 1194251, 1194237, 1194245, 1194241 și 1194247.

2. DESCRIEREA MĂSURILOR

2.1. INFRASTRUCTURA ȘI ENTITĂȚILE JURIDICE IMPLICATE

- (11) Infrastructura de iluminat stradal aflată de-a lungul drumurilor municipale era deținută în trecut de o unitate municipală denumită Bergen Lysverker. În 1996 însă, Bergen Lysverker a fost achiziționată, împreună cu activele sale, de către BKK DA. La momentul respectiv, această societate era deținută de mai multe municipalități, dintre care municipalitatea Bergen era acționarul majoritar.
- (12) BKK DA a fost ulterior reorganizată în BKK AS ⁽²⁰⁾. Conform informațiilor disponibile public, municipalitatea deține 37,75 % din acțiuni. Cealalți acționari sunt Statkraft Industrial Holding AS și diferite municipalități ⁽²¹⁾.
- (13) Începând din acel moment, infrastructura de iluminat stradal aflată de-a lungul drumurilor municipale din Bergen este deținută și exploatată de diferite filiale ale BKK AS. Infrastructura controlată de grupul BKK este deținută în prezent de Veilys AS. Această societate deține, de asemenea, propria infrastructură de iluminat stradal de-a lungul mai multor drumuri statale, private și la nivel de comitat.
- (14) Potrivit autorităților norvegiene, Veilys AS nu a exploatat și întreținut niciodată ea însăși infrastructura de iluminat stradal, aceste activități fiind în schimb efectuate de o filială cu denumirea de BKK EnoTek AS ⁽²²⁾.
- (15) Astfel cum se va descrie în detaliu mai jos, Veilys AS nu deține întreaga infrastructură de iluminat stradal aflată de-a lungul drumurilor municipale din Bergen. O parte din această infrastructură se află în proprietatea municipalității.

2.2. MĂSURILE IDENTIFICATE ÎN PLÂNGERE

- (16) În plângere au fost identificate două presupuse măsuri de ajutor de stat. În primul rând, reclamantul a declarat că municipalitatea a supracompensat societățile din cadrul grupului BKK pentru întreținerea și exploatarea lămpilor stradale aflate de-a lungul drumurilor municipale [măsura (a)]. În al doilea rând, plângerea a denunțat finanțarea de către municipalitate a 12 000 de noi dispozitive cu LED instalate pe infrastructura deținută de Veilys AS [măsura (b)] ⁽²³⁾.
- (17) Potrivit reclamantului, măsurile (a) și (b) presupun o încălcare continuă a normelor privind ajutoarele de stat din 1 ianuarie 2016 până în prezent. Prin urmare, astfel cum se stipulează la punctul 18 din decizia de inițiere a procedurii, AES a limitat evaluarea măsurilor (a) și (b) la această perioadă.
- (18) Reclamantul consideră că mai mulți furnizori ar fi dispuși să exploateze și să întrețină lămpile stradale în schimbul unei compensații. Din acest motiv, reclamantul consideră că activitățile de întreținere și de exploatare au caracter economic ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ Documentul nr. 863099, p. 1. La punctele 3 și 4 de mai jos se găsesc informații suplimentare referitoare la observațiile autorităților norvegiene și ale părților interesate.

⁽²¹⁾ Cifrele sunt preluate de pe site-ul www.proff.no.

⁽²²⁾ Documentele nr. 1126803, p. 1, și nr. 1126801, p. 1.

⁽²³⁾ A se vedea punctele 19 și 34 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽²⁴⁾ Documentul nr. 855990, p. 6.

- (19) În măsura în care compensația se referă la un serviciu de interes economic general („SIEG”), reclamantul susține următoarele ⁽²⁵⁾: în primul rând, faptul că nu se poate exclude prezența ajutorului de stat pe baza criteriilor Altmark ⁽²⁶⁾. În al doilea rând, compensația plătită ar depăși plafonul *de minimis* pentru SIEG, de 500 000 EUR ⁽²⁷⁾. În al treilea rând, măsurile nu ar îndeplini cerințele prevăzute în Decizia privind SIEG ⁽²⁸⁾.
- (20) Reclamantul estimează că supracompensarea pentru întreținere și exploatare s-a ridicat la 1,12 milioane EUR pe an. Potrivit afirmațiilor sale, alte contracte de servicii comparabile au stipulat prețuri de aproximativ [...] NOK pe corp de iluminat pe an ⁽²⁹⁾.

2.3. MĂSURA SUPLIMENTARĂ IDENTIFICATĂ ÎN DECIZIA DE ÎNIȚIERE A PROCEDURII

- (21) Plățile efectuate de municipalitate includ rambursarea costurilor de investiții ale infrastructurii de iluminat stradal deținute de Veilys AS. Acest element al mecanismului de compensare a fost inclus în procedura oficială de investigare, fiind reprezentat de măsura (c). Astfel cum se stipulează la punctul 18 din decizia de inițiere a procedurii, evaluarea măsurii (c) nu se limitează la perioada din 1 ianuarie 2016 până în prezent.

3. OBSERVAȚIILE TRANSMISE DE AUTORITĂȚILE NORVEGIENE

3.1. INFORMAȚII GENERALE

3.1.1. **Legătura dintre infrastructura de iluminat stradal și rețeaua electrică**

- (22) Autoritățile norvegiene subliniază că există o legătură funcțională strânsă între rețelele electrice și infrastructurile utilizate pentru a asigura iluminatul stradal. Dispozitivele de iluminat stradal și cablurile de conectare sunt adesea fixate pe stâlpi de utilități care transportă și cabluri de alimentare cu energie electrică. Ca atare, infrastructura din Bergen servește unui dublu obiectiv ⁽³⁰⁾.
- (23) Până în 1991 nu s-a făcut nicio distincție între exploatarea și întreținerea infrastructurilor pentru alimentarea cu energie electrică și a celor pentru iluminatul stradal. Exploatarea și întreținerea infrastructurilor de acest tip aflate de-a lungul drumurilor municipale erau efectuate fie de municipalități, fie de entități locale deținute de municipalități ⁽³¹⁾.
- (24) Începând din 1991 însă, piețele energiei din Norvegia au fost parțial liberalizate. În paralel cu liberalizarea, exploatarea rețelelor electrice a făcut obiectul unei reglementări a monopolurilor ⁽³²⁾.

⁽²⁵⁾ Documentul nr. 855990, p. 7-10.

⁽²⁶⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdenburg, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punctele 87-93.

⁽²⁷⁾ Regulamentul (UE) nr. 360/2012 al Comisiei din 25 aprilie 2012 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor *de minimis* acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general (JO L 114, 26.4.2012, p. 8), menționat la punctul 1h din anexa XV la Acordul privind SEE, a se vedea Decizia nr. 225/2012 a Comitetului mixt, publicată în JO L 81, 21.3.2013, p. 27 și în Suplimentul SEE nr. 18, 21.3.2013, p. 32, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2018/1923 al Comisiei din 7 decembrie 2018 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 360/2012 în ceea ce privește perioada de aplicare a acestuia (JO L 313, 10.12.2018, p. 2), a se vedea Decizia nr. 266/2019 a Comitetului mixt (nepublicată încă), și Regulamentul (UE) 2020/1474 al Comisiei din 13 octombrie 2020 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 360/2012 în ceea ce privește prelungirea perioadei de aplicare a acestuia și o derogare limitată în timp pentru întreprinderile aflate în dificultate cu scopul de a se ține seama de impactul pandemiei de COVID-19 (JO L 337, 14.10.2020, p. 1), a se vedea Decizia nr. 68/2021 a Comitetului mixt (nepublicată încă).

⁽²⁸⁾ Decizia 2012/21/UE a Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (JO L 7, 11.1.2012, p. 3), menționată la punctul 1h din Anexa XV la Acordul privind SEE, a se vedea Decizia nr. 66/2012 a Comitetului mixt, publicată în JO L 207, 2.8.2012, p. 46 și în Suplimentul SEE nr. 43, 2.8.2012, p. 56.

⁽²⁹⁾ Documentul nr. 855990, p. 8.

⁽³⁰⁾ Documentul nr. 1126801, p. 3.

⁽³¹⁾ Documentul nr. 1126801, p. 3.

⁽³²⁾ Documentul nr. 1126801, p. 3.

- (25) În cadrul acestui regim sectorial, proprietarii de infrastructură sunt obligați să își exploateze infrastructurile, iar altor entități le este interzis să se suprapună peste ei. Costurile de exploatare și de întreținere sunt reglementate prin tarife (*nettleie*) care trebuie să respecte prevederile privind rentabilitatea stabilite de Autoritatea norvegiană de reglementare în domeniul energiei (NVE) ⁽³³⁾.
- (26) În schimb, în cazul infrastructurilor de iluminat stradal nu a fost stabilită nicio reglementare la nivel național privind monopolurile. Prin urmare, în cazul infrastructurilor de acest tip structura proprietății și condițiile de exploatare depind de condițiile locale. Mai multe entități oferă servicii legate de exploatare și întreținere în scop comercial ⁽³⁴⁾.

3.1.2. Vânzarea Bergen Lysverker și reglementarea livrărilor viitoare

- (27) Procesul din 1996 a avut drept obiectiv vânzarea de către municipalitate a unității Bergen Lysverker, inclusiv a tuturor activelor și operațiunilor sale ⁽³⁵⁾. Activele și operațiunile respective aveau drept obiect în special producția și distribuția de energie electrică. Infrastructura de iluminat stradal era considerată un element minor care, practic, nu putea fi separat ⁽³⁶⁾.
- (28) Într-un rezumat scris, adresat Consiliului municipal Bergen de către consilier (*Rådmannen*) în pregătirea deciziei de vânzare, s-a reiterat faptul că o serie de societăți publice au fost invitate să depună oferte. Municipalitatea obținuse, de asemenea, o evaluare de la Enskilda Securities ⁽³⁷⁾.
- (29) Această evaluare a fost luată în considerare într-o propunere din partea unui reprezentant al Consiliului municipal Bergen. Ținând seama de pasivele nete, evaluarea a indicat o valoare cuprinsă între 2,8 și 3,0 miliarde NOK ⁽³⁸⁾.
- (30) Dosarul aflat pe agenda Consiliului municipal Bergen cuprindea, de asemenea, o notă privind efectele sinergice. În această notă se preciza că o vânzare ar avea un scop dublu. În primul rând, municipalitatea ar trebui să contribuie la o structură funcțională de furnizare a energiei electrice în zona Bergen. În al doilea rând, o vânzare ar trebui să elibereze capital pentru municipalitate pe baza prețurilor de piață ⁽³⁹⁾. Au fost identificate, de asemenea, o serie de considerații suplimentare ⁽⁴⁰⁾.
- (31) În secțiunea 6 din contractul de vânzare dintre municipalitate și BKK DA, prețul care urma să fie plătit pentru Bergen Lysverker a fost stabilit la 2,619 miliarde NOK. Acest preț se baza pe un preț brut de 3,124 miliarde NOK înainte de deducerea datoriilor și a pasivelor privind pensiile ⁽⁴¹⁾.
- (32) În secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996 a fost inclus un mecanism de reglementare a compensației pentru furnizarea viitoare de iluminat stradal și pentru serviciile conexe ⁽⁴²⁾. Conform acestui mecanism, BKK DA urma să fie liberă să exploateze lămpile stradale în condițiile pieței, ceea ce ar fi trebuit să însemne acoperirea costurilor plus a costului de investiție aferent capitalului angajat, egal cu rata de rentabilitate stabilită de NVE pentru infrastructura reglementată a rețelei electrice ⁽⁴³⁾.
- (33) Valoarea rețelei de iluminat stradal nu a fost identificată separat în contractul de vânzare. Totuși, în conformitate cu secțiunea 6, BKK DA a inițiat un proces de diligență. În raportul firmei de contabilitate contractate în acest scop, valoarea contabilă a lămpilor stradale a fost stabilită la 55 de milioane NOK ⁽⁴⁴⁾.

⁽³³⁾ Documentul nr. 1126801, p. 3.

⁽³⁴⁾ Documentul nr. 1126801, p. 3.

⁽³⁵⁾ Documentul nr. 1194249, p. 2.

⁽³⁶⁾ Documentul nr. 1194249, p. 4.

⁽³⁷⁾ Documentul nr. 1194189, p. 2 (1372 conform paginației).

⁽³⁸⁾ Documentul nr. 1194189, p. 2-3 (1372 și 1373 conform paginației).

⁽³⁹⁾ Documentul nr. 1194189, p. 5 (1375 conform paginației).

⁽⁴⁰⁾ Documentul nr. 1194189, p. 5 și 7 (1375 și 1376 conform paginației).

⁽⁴¹⁾ Documentul nr. 1194179.

⁽⁴²⁾ Documentul nr. 1194249.

⁽⁴³⁾ Documentul nr. 1194179. În versiunea originală în limba norvegiană, secțiunea este formulată după cum urmează: „[...] kjøperen står fritt til å avtale på markedsmessige betingelser drift av veilys som skal innebære kostnadsdekning + NVE rente for den kapital som er bundet.”

⁽⁴⁴⁾ Documentele nr. 1194249, p. 3-4, și nr. 1194183.

3.1.3. *Contractele ulterioare dintre municipalitate și societățile din grupul BKK*

- (34) Începând din 2012, autoritățile norvegiene încheie contracte care reglementează furnizarea serviciilor de iluminat stradal și conexe de-a lungul drumurilor municipale din Bergen. Contractele au fost încheiate în general pe o perioadă de doi ani, cu o opțiune de prelungire cu încă un an ⁽⁴⁵⁾.
- (35) Contractul pentru perioada 2012-2014 a fost încheiat cu societatea BKK Nett AS. Acesta se referea inițial la 18 228 de corpuri de iluminat. Dintre acestea, 16 082 erau controlate de grupul BKK și 2 146 erau deținute de municipalitate. Totuși, contractul prevedea modificarea numărului de corpuri de iluminat pe durata de execuție a contractului ⁽⁴⁶⁾.
- (36) Compensația este reglementată în secțiunea 7 și în anexa A la contract. Prețul anual de întreținere și exploatare a fiecărui corp de iluminat a fost stabilit la [...] NOK, exclusiv TVA. Prin urmare, compensația anuală totală pentru întreținerea și exploatarea celor 18 228 de corpuri de iluminat existente s-ar ridica la [...] NOK ⁽⁴⁷⁾.
- (37) Compensația pentru rambursarea costurilor de investiții aferente fiecărui corp de iluminat a fost stabilită la [...] NOK anual, exclusiv TVA. Întrucât acest element acoperea numai lămpile controlate de grupul BKK, a rezultat o compensație anuală de [...] NOK pentru aceste 16 082 de corpuri de iluminat existente ⁽⁴⁸⁾.
- (38) Pentru perioada 2015-2017 s-a încheiat un contract și cu BKK Nett AS. La început, acesta viza 18 407 corpuri de iluminat. Dintre acestea, 16 058 erau controlate de grupul BKK și 2 349 erau deținute de municipalitate ⁽⁴⁹⁾.
- (39) Urmând aceeași structură ca în contractul anterior, compensația a fost stabilită în secțiunea 7 și în anexa A la contract. Prețul anual de întreținere și exploatare a fiecărui corp de iluminat a fost stabilit la [...] NOK, exclusiv TVA. Prin urmare, pe baza numărului de corpuri de iluminat existente, și anume 18 407, compensația anuală pentru întreținere și exploatare s-a ridicat la [...] NOK ⁽⁵⁰⁾.
- (40) Compensația pentru rambursarea costurilor de investiții a fost stabilită la același nivel unitar ca în contractul anterior, și anume [...] NOK exclusiv TVA (a se vedea considerentul (37)). Prin urmare, pe baza faptului că grupul BKK deține 16 058 de corpuri de iluminat existente, compensația anuală pentru rambursarea costurilor de investiții a fost calculată la [...] NOK ⁽⁵¹⁾.
- (41) Pentru perioada 2018-prezent, a fost prelungit contractul existent. În conformitate cu scrisoarea municipalității din 19 iunie 2017, contractul a fost prelungit inițial până la 1 iulie 2018. În acest sens, municipalitatea a precizat că, din cauza unei modificări în structura societății comerciale, contractul prelungit ar trebui să fie încheiat cu BKK EnoTek AS ⁽⁵²⁾.
- (42) Ulterior, contractul a fost prelungit până la 1 ianuarie 2019. În acest sens, municipalitatea a făcut referire la demersul său actual de achiziționare a lămpilor stradale deținute de grupul BKK ⁽⁵³⁾.
- (43) Într-o scrisoare referitoare la prelungire, grupul BKK a explicat că infrastructura de iluminat stradal a fost transferată filialei sale Veilys AS. Ca atare, municipalitatea urma să primească două confirmări privind prelungirea. Prima confirmare urma să vină de la Veilys AS, având drept obiect lămpile stradale deținute de această societate. A doua confirmare urma să fie trimisă de BKK EnoTek AS pentru serviciile sale prestate cu privire la lămpile stradale deținute de municipalitate ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴⁵⁾ Documentul nr. 1194249, p. 6.

⁽⁴⁶⁾ Documentul nr. 1194253, p. 1-5.

⁽⁴⁷⁾ Documentul nr. 1194253.

⁽⁴⁸⁾ Documentul nr. 1194253.

⁽⁴⁹⁾ Documentul nr. 1194205, p. 1-5.

⁽⁵⁰⁾ O copie a contractului a fost transmisă către AES la 28 februarie 2019. Aceasta este înregistrată ca documentul nr. 1058456.

⁽⁵¹⁾ Documentul nr. 1058456.

⁽⁵²⁾ Documentul nr. 1194203.

⁽⁵³⁾ Documentul nr. 1194209.

⁽⁵⁴⁾ Documentul nr. 1194211.

- (44) La 20 decembrie 2018, contractul a fost prelungit în aceleași condiții până la 1 ianuarie 2020. Împreună cu acesta a fost prelungit un acord de intenție referitor la posibila achiziționare de către municipalitate a infrastructurii de iluminat stradal deținute de Veilys AS ⁽⁵⁵⁾.
- (45) În final, autoritățile norvegiene au prezentat o a doua prelungire a acordului de intenție, nesemnată. Conform acestui document, contractul a fost prelungit încă o dată în aceleași condiții. Pe baza informațiilor prezentate, AES înțelege că acest contract se află încă în vigoare ⁽⁵⁶⁾.
- (46) Pe lângă contractele privind iluminatul stradal instalat de-a lungul drumurilor municipale, există contracte privind: (i) iluminatul stradal aflat de-a lungul drumurilor private ⁽⁵⁷⁾; și (ii) iluminatul din parcuri și de-a lungul drumurilor pietonale ⁽⁵⁸⁾. În conformitate cu punctele 19 și 34 din decizia de inițiere a procedurii, aceste contracte nu fac obiectul prezentei decizii.

3.1.4. Scoaterea la licitație a anumitor activități de exploatare și întreținere

- (47) Serviciile de exploatare și întreținere a lămpilor stradale și a dispozitivelor cu LED deținute de municipalitate au fost scoase la licitație. Prestarea serviciilor în temeiul acestui contract a început la 1 aprilie 2020 ⁽⁵⁹⁾.
- (48) Conform invitației de participare la licitație, contractul vizează aproximativ 3 100 de lămpi stradale deținute de municipalitate. În plus, mai face obiectul contractului 12 000 de dispozitive cu LED instalate pe infrastructura deținută de Veilys AS. Infrastructura astfel inclusă a fost defalcată mai în detaliu astfel: 3 133 de dispozitive de iluminat, 2 254 de stâlpi/suporturi din oțel pentru cabluri, 841 de stâlpi din lemn, 12 000 de dispozitive cu LED și o cantitate necunoscută de cabluri ⁽⁶⁰⁾.
- (49) În plus, din invitația de participare la licitație rezultă că durata contractului este de patru ani, iar valoarea sa estimată este cuprinsă între 4 și 6 milioane NOK pe an (exclusiv TVA). Contractul urma să fie atribuit, pe baza procedurii deschise, ofertantului cu cel mai scăzut preț ⁽⁶¹⁾.
- (50) În cadrul concursului au fost depuse șase oferte ⁽⁶²⁾. Contractul a fost atribuit societății BKK EnoTek AS, la prețul de 10 554 689 NOK. Prețurile din celelalte cinci oferte au variat între 11 930 826 NOK și 26 596 947,50 NOK ⁽⁶³⁾.
- (51) Nivelul serviciilor din cadrul contractului care a făcut obiectul licitației este, în general, similar cu cel din contractele descrise în secțiunea 3.1.3 de mai sus. Totuși, în contractele respective, responsabilitățile furnizorului includ și înlocuirea echipamentelor defecte. În contractul care a făcut obiectul licitației, această obligație revine municipalității ⁽⁶⁴⁾.

3.1.5. Evoluția numărului de lămpi stradale

- (52) Contractele dintre municipalitate și societățile din grupul BKK, descrise în secțiunea 3.1.3 de mai sus, prevăd că numărul de lămpi stradale se va modifica în timp. Pe baza celor mai recente documente disponibile, autoritățile norvegiene au explicat în scrisoarea din 12 aprilie 2021 că numărul lămpilor stradale deținute de municipalitate a crescut la 4 219. La momentul respectiv, numărul total al lămpilor stradale deținute de Veilys AS se ridica la 27 748 ⁽⁶⁵⁾. În plus, astfel cum s-a menționat, municipalitatea a achiziționat 12 000 de dispozitive cu LED care au fost instalate pe infrastructura deținută de Veilys AS ⁽⁶⁶⁾.

⁽⁵⁵⁾ Documentul nr. 1194213.

⁽⁵⁶⁾ Documentul nr. 1194223.

⁽⁵⁷⁾ Documentul nr. 1194201.

⁽⁵⁸⁾ Acest contract este menționat în scrisoarea depusă ca documentul nr. 1194203.

⁽⁵⁹⁾ Documentele nr. 1126801, p. 4 și 1194249, p. 13.

⁽⁶⁰⁾ Documentul nr. 1194249, p. 13.

⁽⁶¹⁾ Documentul nr. 1194251, la punctele 1.6, 2.2 și 8.

⁽⁶²⁾ Documentul nr. 1194249, p. 13.

⁽⁶³⁾ Documentul nr. 1194231.

⁽⁶⁴⁾ Documentul nr. 1194249, p. 14.

⁽⁶⁵⁾ La momentul adoptării prezentei decizii, la următoarea adresă erau disponibile informații agregate privind serviciile furnizate de grupul BKK: <https://www.eviny.no/vare-tjenester>.

⁽⁶⁶⁾ Documentul nr. 1194249, p. 1.

3.1.6. Activitățile din cadrul grupului BKK

- (53) Autoritățile norvegiene au oferit o imagine de ansamblu a plăților efectuate de municipalitate către societățile din grupul BKK. Pe lângă plățile efectuate în baza măsurilor vizate, municipalitatea a plătit și pentru alte activități, care nu sunt cuprinse în aceste măsuri. Aceste din urmă plăți sunt legate de aprovizionarea cu energie și de serviciile conexe. Mai multe dintre serviciile remunerate care nu țin de domeniul măsurilor vizate presupun exploatarea în concurență cu alți furnizori ⁽⁶⁷⁾.
- (54) Pe lângă aceste activități remunerate de municipalitate, reiese din paginile site-ului grupului BKK că societățile acestui grup își desfășoară activitatea pe o serie de alte piețe. Grupul este prezentat ca fiind cel mai mare grup din vestul Norvegiei în domeniul surselor regenerabile de energie. Serviciile oferite cuprind, printre altele, unități de încărcare pentru autoturisme, ambarcațiuni și nave, servicii legate de crearea și modernizarea infrastructurilor, inclusiv în domeniul centrelor de date, al telecomunicațiilor și al fermelor maritime, precum și servicii legate de internetul prin fibră optică, stocarea datelor și așa-numitul internet al obiectelor ⁽⁶⁸⁾.
- (55) Autoritățile norvegiene nu dețin dovezi directe conform cărora compensația plătită de municipalitate pentru iluminatul stradal aflat de-a lungul drumurilor municipale ar fi utilizată pentru subvenționarea încrucișată a altor activități economice. Transferul infrastructurii de iluminat stradal către Veilys AS a fost parțial efectuat pentru a preveni subvențiile încrucișate. Totuși, din cauza lipsei documentației, subvențiile încrucișate nu pot fi excluse ⁽⁶⁹⁾.
- (56) Autoritățile norvegiene au precizat, de asemenea, că activitățile grupului BKK legate de iluminatul stradal nu se limitează la cele prestate pentru municipalitate. Mai precis, Veilys AS primește compensații și din partea altor entități publice pentru lămpile stradale pe care le deține de-a lungul drumurilor publice ale acestora ⁽⁷⁰⁾.

3.2. OBSERVAȚII GENERALE PRIVIND DECIZIA DE ÎNȚIERE A PROCEDURII

- (57) Autoritățile norvegiene consideră că AES nu a indicat suficiente motive care să justifice inițierea procedurii oficiale de investigare. În consecință, municipalitatea a fost pusă într-o situație de insecuritate juridică ⁽⁷¹⁾.
- (58) Având în vedere că municipalitatea achiziționează iluminat stradal, autoritățile norvegiene contestă distincția dintre măsurile (a) și (c). Este însă corect faptul că în compensație sunt reflectate diferite elemente ⁽⁷²⁾.
- (59) Autoritățile norvegiene susțin că încadrarea juridică trebuie să țină seama de contextul în care se desfășoară activitatea. Unicul scop al furnizării de iluminat stradal este de a servi publicul larg ⁽⁷³⁾, iar prestarea serviciului este organizată în conformitate cu Legea rutieră a Norvegiei ⁽⁷⁴⁾.
- (60) În conformitate cu articolul 20 din această lege, exploatarea și întreținerea drumurilor municipale sunt responsabilitatea municipalităților. Deși legea nu prevede obligația municipalităților de a asigura iluminatul stradal sau de a asigura un anumit nivel de iluminat stradal, această activitate este în concordanță cu obiectivul său privind siguranța rutieră ⁽⁷⁵⁾. În plus, municipalitatea respectă standardul (*veinormalen*) emis de Administrația Drumurilor Publice din Norvegia (*Statens vegvesen*) atunci când planifică, construiește și modernizează drumuri. Acest standard conține specificații privind existența lămpilor stradale ⁽⁷⁶⁾.

⁽⁶⁷⁾ Documentul nr. 1194249, p. 15.

⁽⁶⁸⁾ Documentul nr. 1194249, p. 15.

⁽⁶⁹⁾ Documentul nr. 1194249, p. 16.

⁽⁷⁰⁾ Documentul nr. 1126801, p. 4.

⁽⁷¹⁾ Documentul nr. 1126803, p. 2.

⁽⁷²⁾ Documentul nr. 1126801, p. 4, 6 și 7.

⁽⁷³⁾ Documentul nr. 1126801, p. 4.

⁽⁷⁴⁾ *Lov om vegar* (Legea rutieră), LOV-1963-06-21-23.

⁽⁷⁵⁾ Documentul nr. 1126801, p. 4.

⁽⁷⁶⁾ Documentele nr. 1126801, p. 4, și nr. 1194249, p. 5.

- (61) Având în vedere acești factori, autoritățile norvegiene susțin că compensația este acordată pentru activități neeconomice. Autoritățile norvegiene consideră că Hotărârea în cauza Selex ⁽⁷⁷⁾ susține poziția lor ⁽⁷⁸⁾.
- (62) Autoritățile norvegiene fac trimitere, de asemenea, la Orientările privind noțiunea de ajutor de stat ⁽⁷⁹⁾. Ele susțin că punctul 17, referitor la prerogativele de autoritate publică și la calitatea de autorități publice, întărește argumentul că furnizarea iluminatului stradal nu are caracter economic ⁽⁸⁰⁾. În orice caz, activitățile care urmăresc obiective de siguranță publică ar trebui clasificate în mod egal cu activitățile fără caracter economic desfășurate în scopuri sociale, culturale, educaționale și pedagogice ⁽⁸¹⁾.
- (63) În cazul în care AES va considera că există o piață a iluminatului stradal, această piață este caracterizată de două disfuncționalități. În primul rând, infrastructura de iluminat stradal constituie un monopol natural care trebuie să fie situat de-a lungul drumurilor în cauză. În al doilea rând, iluminatul stradal este un bun public asociat cu probleme de parazitism ⁽⁸²⁾.
- (64) Deținerea infrastructurii conferă putere de piață grupului BKK în raport cu municipalitatea. În practică, nu este fezabil ca municipalitatea să nu mai furnizeze servicii de iluminat stradal pentru drumurile sale. De asemenea, municipalitatea nu este în măsură să dea instrucțiuni proprietarului infrastructurii cu privire la modul și condițiile în care sunt procurate serviciile legate de infrastructură ⁽⁸³⁾.
- (65) Deși în mod normal există și alte metode de stabilire a prețurilor de piață, în afară de licitații, potrivit autorităților norvegiene AES nu a ținut seama de circumstanțele specifice ale cazului. O entitate care achiziționează de la un monopol nu are un drept legal de a obține servicii în condițiile pe care le consideră rezonabile. Acest efect nociv al puterii de monopol poate fi remediat numai prin asigurarea respectării legislației în materie de concurență sau prin reglementarea prețurilor ⁽⁸⁴⁾.

3.3. OBSERVAȚII SPECIFICE PRIVIND MĂSURA (A) – EXPLOATAREA ȘI ÎNTREȚINEREA

- (66) Este posibil să fi fost adoptate reglementări privind indicii, cu scopul de a stabili nivelurile de compensare pe parcursul perioadei vizate. Totuși, autoritățile norvegiene nu sunt în măsură să ofere un răspuns definitiv în acest sens ⁽⁸⁵⁾.
- (67) În ceea ce privește perspectivele de comparare a nivelului compensației cu cel din alte domenii, autoritățile norvegiene subliniază că un furnizor extern de servicii de întreținere și exploatare nu va suporta costul de investiție asociat unei infrastructuri pe care nu o deține. În consecință, atunci când se compară nivelul compensației cu cel plătit de entitățile publice pentru infrastructura proprie, trebuie exclusă rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)]. În 2020, municipalitatea a plătit [...] NOK pentru exploatarea și întreținerea fiecărei lămpi stradale ⁽⁸⁶⁾.
- (68) În ceea ce privește afirmația reclamantului potrivit căreia serviciile de exploatare și întreținere au fost prestate în schimbul unui tarif anual de [...] NOK pe corp de iluminat, autoritățile norvegiene consideră că acest lucru nu este documentat. De asemenea, reclamantul a utilizat ca referință o altă regiune geografică ⁽⁸⁷⁾.

⁽⁷⁷⁾ Autoritățile norvegiene fac trimitere, în general, la Hotărârea în cauza „Selex”. Pe baza corespondenței anterioare și a deciziei de inițiere a procedurii, AES consideră că autoritățile norvegiene fac trimitere la Hotărârea Curții de Justiție din 26 martie 2009, Selex Sistemi Integrati/Comisia, C-113/07P, EU:C:2009:191, precum și la Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2006, Selex Sistemi Integrati/Comisia, T-155/04, EU:T:2006:387.

⁽⁷⁸⁾ Documentele nr. 1126803, p. 1, și nr. 1126801, p. 4-9.

⁽⁷⁹⁾ Decizia nr. 3/17/COL a Autorității AELS de Supraveghere din 18 ianuarie 2017 de modificare, pentru a o suță doua oară, a normelor procedurale și de fond în domeniul ajutoarelor de stat prin introducerea de noi orientări privind noțiunea de ajutor de stat, astfel cum este menționată la articolul 61 alineatul (1) din Acordul privind Spațiul Economic European [2017/2413], JO L 342, 21.12.2017, p. 35 și Suplimentul SEE nr. 82, 21.12.2017, p. 1.

⁽⁸⁰⁾ Documentul nr. 1126801, p. 5-6.

⁽⁸¹⁾ Documentul nr. 1126801, p. 6.

⁽⁸²⁾ Documentul nr. 1126801, p. 6.

⁽⁸³⁾ Documentul nr. 1126801, p. 6.

⁽⁸⁴⁾ Documentul nr. 1126803, p. 2.

⁽⁸⁵⁾ Documentul nr. 1194249, p. 7.

⁽⁸⁶⁾ Documentul nr. 1126801, p. 7.

⁽⁸⁷⁾ Documentul nr. 1126801, p. 7.

- (69) Totuși, autoritățile norvegiene au prezentat cifre din baza de date KOSTRA privind costurile suportate de marile municipalități norvegiene pentru iluminatul stradal ⁽⁸⁸⁾. Aceste cifre arată costurile anuale totale pe corp de iluminat, inclusiv costul energiei electrice, în perioada 2016-2019. Astfel cum reiese din tabelul de mai jos, cele mai mari costuri înregistrate au fost cele suportate de municipalitate ⁽⁸⁹⁾.

Tabelul 1 – Costurile cu iluminatul stradal suportate de marile municipalități din Norvegia (NOK)

Category	SFS Kostnader til gatebelysning per lyspunkt kommunale veier									
	Bergen	Bærum	Drammen	Fredrikstad	Kristiansand	Oslo	Sandnes	Stavanger	Tromsø	Trondheim
2015										
2016	1200,20	779,70	592,90	883,90	801,30	818,20	758,20	519,00	466,20	1056,90
2017	1216,70	673,70	622,00	633,90	912,80	945,50	733,30	519,00	831,10	1115,00
2018	1324,00	643,50	714,90	687,50	741,10	1000,00	730,20	733,10	724,90	1187,40
2019	1219,70	773,50	861,00	667,90	747,10	1000,00	750,00	666,70	607,10	779,10

- (70) Este posibil ca în compensație să fi fost inclus și un element de supracompensare, iar municipalitatea a avut, de-a lungul timpului, semne de întrebare cu privire la prețurile pe care le-a considerat ridicate. În plus, autoritățile norvegiene consideră că ar fi trebuit realizată o separare a conturilor între furnizarea serviciului de iluminat stradal și alte activități ⁽⁹⁰⁾.

3.4. OBSERVAȚII SPECIFICE PRIVIND MĂSURA (B) – FINANȚAREA A 12 000 DE DISPOZITIVE CU LED

- (71) Consiliul municipal Bergen a decis în 2017 să achiziționeze 12 000 de dispozitive cu LED pentru a le instala pe infrastructura de iluminat stradal aflată de-a lungul drumurilor municipale. Având în vedere amploarea și natura sa, această modernizare nu a fost inclusă în contractele cu grupul BKK ⁽⁹¹⁾.
- (72) Obiectivele investiției au fost: (i) protecția mediului; și (ii) reducerea costului energiei electrice ⁽⁹²⁾. Costul redus al energiei electrice va aduce beneficii directe municipalității, deoarece energia electrică nu este inclusă în contractele cu grupul BKK ⁽⁹³⁾.
- (73) Contractul a fost atribuit pe baza unei proceduri de licitație deschisă, la prețul de 60 de milioane NOK. Dispozitivele au fost instalate până la sfârșitul anului 2019 ⁽⁹⁴⁾. Municipalitatea va păstra dreptul de proprietate asupra dispozitivelor cu LED ⁽⁹⁵⁾.
- (74) Costul pe dispozitiv a fost de 1 899 NOK în 2018 și de 2 039 NOK în 2019. Costurile cu planificarea și instalarea s-au ridicat la [...] NOK pe corp de iluminat. Astfel, având în vedere că economiile cu costul energiei electrice sunt estimate la [...] NOK pe corp de iluminat pe an, municipalitatea preconizează că își va recupera costul investiției în 7-10 ani ⁽⁹⁶⁾.
- (75) Astfel cum s-a explicat în secțiunea 3.1.4, întreținerea dispozitivelor cu LED a fost licitată împreună cu cea a restului infrastructurii deținute de municipalitate. Prin acest contract, municipalitatea obține economii de costuri datorită duratei de viață crescute a dispozitivelor cu LED ⁽⁹⁷⁾. Totodată, municipalitatea preconizează că va negocia ajustări în contractul referitor la infrastructura deținută de Veilys AS ⁽⁹⁸⁾.

⁽⁸⁸⁾ Potrivit autorităților norvegiene, termenul KOSTRA este abrevierea denumirii KOMMune-Stat-RApportering. Principala scop al agregării datelor în cadrul KOSTRA este de a oferi o analiză comparativă a nivelurilor de costuri aferente diverselor servicii publice. Statisticile sunt gestionate de Statistics Norway (SSB). A se vedea documentul nr. 1194249, p. 10.

⁽⁸⁹⁾ Documentele nr. 1126801, p. 7, și nr. 1194249, p. 10. Tabelul este prezentat la pagina 10 din documentul nr. 1194249.

⁽⁹⁰⁾ Documentele nr. 1126801, p. 7, și nr. 1194249, p. 16.

⁽⁹¹⁾ Documentele nr. 1126801, p. 7-8, și nr. 1194249, p. 16.

⁽⁹²⁾ *Ibidem*.

⁽⁹³⁾ Documentul nr. 1194249, p. 11.

⁽⁹⁴⁾ Documentele nr. 1126801, p. 8, și nr. 1194249, p. 12.

⁽⁹⁵⁾ Documentul nr. 1126801, p. 8.

⁽⁹⁶⁾ Documentul nr. 1194249, p. 12.

⁽⁹⁷⁾ Documentul nr. 1194249, p. 11-12.

⁽⁹⁸⁾ Documentul nr. 1194249, p. 11.

3.5. OBSERVAȚII SPECIFICE PRIVIND MĂSURA (C) – COSTUL DE INVESTIȚIE

- (76) Autoritățile norvegiene consideră că este o practică normală ca proprietarul extern al unei infrastructuri utilizate pentru a produce un bun public să aibă dreptul la rambursarea costurilor de investiții. Prin comparație, în cazul în care infrastructura este deținută chiar de entitatea publică care finanțează furnizarea iluminatului stradal, costul de investiție asociat infrastructurii respective este suportat de entitatea publică, în calitate de proprietar al infrastructurii ⁽⁹⁹⁾.
- (77) Rambursarea costurilor de investiții a fost stabilită pe baza clauzelor din secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996. Acest mecanism prevede, astfel cum se menționează în secțiunea 3.1.2, că grupul BKK are dreptul la rambursarea unui cost de investiție pentru capitalul angajat egal cu rata de rentabilitate stabilită de NVE pentru infrastructura reglementată a rețelei electrice ⁽¹⁰⁰⁾.
- (78) Acest principiu a fost precizat ceva mai în detaliu ⁽¹⁰¹⁾. În secțiunea 6 din contractul din 1998 se stipulează că această compensație trebuie să acopere amortizarea și dobânzile aferente capitalului investit în infrastructura de iluminat stradal la momentul încheierii contractului. Ar trebui acoperite, de asemenea, amortizarea și dobânzile aferente investițiilor viitoare comandate de municipalitate. Această abordare a fost menținută în contractele ulterioare ⁽¹⁰²⁾.
- (79) Municipalitatea și grupul BKK nu s-au pus însă de acord cu privire la modul în care ar trebui calculat costul de investiție. Elementele contestate se refereau, în special, la baza de cost care ar trebui aplicată în calcule și la modul în care ar trebui luată în considerare amortizarea.
- (80) În acest sens, autoritățile norvegiene fac trimitere la un raport prezentat de BKK Nett AS în 2002. Potrivit autorităților norvegiene, acest raport reflecta un profil de amortizare care corespundea contractului de vânzare din 1996 ⁽¹⁰³⁾.
- (81) Totuși, în 2003 municipalitatea a pus sub semnul întrebării modul în care BKK Nett AS a stabilit baza de capital, în special costurile de amortizare. Prin scrisoarea din 18 februarie 2004, BKK Nett AS a furnizat o explicație în care a arătat, printre altele, că stabilirea costului de investiție s-a făcut pe baza unor criterii obișnuite ⁽¹⁰⁴⁾.
- (82) BKK Nett AS a descris mai detaliat baza calculelor sale într-o scrisoare din 30 martie 2004. Potrivit BKK Nett AS, valoarea activelor de infrastructură ar trebui stabilită la 81,6 milioane NOK pe baza unei evaluări tehnice a valorii de înlocuire ⁽¹⁰⁵⁾.
- (83) Municipalitatea nu a fost de acord cu această abordare și a considerat că valoarea activelor ar trebui să se bazeze pe valoarea contabilă. Municipalitatea a solicitat ajustarea compensației în consecință ⁽¹⁰⁶⁾.
- (84) Prin scrisoarea din 4 august 2004, BKK Nett AS a respins această solicitare. Astfel, BKK Nett AS a subliniat că mecanismul stabilit în contractul de vânzare din 1996 presupune aplicarea ratei de rentabilitate stabilite de NVE asupra capitalului angajat. De asemenea, BKK Nett AS și-a menținut opinia potrivit căreia este oportun ca nivelul capitalului angajat să fie stabilit pe baza unei evaluări tehnice a valorii de înlocuire a activelor ⁽¹⁰⁷⁾. Această metodă a avut drept rezultat o bază de capital aproape dublă față de cea care ar fi rezultat din valoarea contabilă. Până în prezent, nivelul compensației a rămas mult mai ridicat decât în cazul în care ar fi fost calculat pe baza valorii contabile ⁽¹⁰⁸⁾.

⁽⁹⁹⁾ Documentele nr. 1126801, p. 8, și nr. 1194249, p. 7.

⁽¹⁰⁰⁾ Documentul nr. 1194179. Astfel cum s-a menționat la nota de subsol 43, prevederea respectivă este formulată după cum urmează în versiunea originală în limba norvegiană: „[...] kjøperen står fritt til å avtale på markedsmessige betingelser drift av veilys som skal innebære kostnadsdekning + NVE rente for den kapital som er bundet.”

⁽¹⁰¹⁾ Documentul nr. 1194249, p. 7-8.

⁽¹⁰²⁾ Documentele nr. 1194249, p. 8, și nr. 1194229, p. 4.

⁽¹⁰³⁾ Documentele nr. 1194249, p. 8, și nr. 1194221.

⁽¹⁰⁴⁾ Documentele nr. 1194249, p. 8-9, și nr. 1194225.

⁽¹⁰⁵⁾ Documentul nr. 1194249, p. 9.

⁽¹⁰⁶⁾ Documentele nr. 1194249, p. 8, și nr. 1194233.

⁽¹⁰⁷⁾ Documentul nr. 1194227.

⁽¹⁰⁸⁾ Documentul nr. 1194249, p. 9-10.

- (85) La fel ca în cazul compensației pentru exploatare și întreținere [măsura (a)], autoritățile norvegiene nu au furnizat un răspuns definitiv cu privire la modul în care a fost stabilit nivelul compensației. Inexistența unor conturi separate îngreunează controlul ⁽¹⁰⁹⁾. Într-un raport privind obligația de diligență a Veilys AS ⁽¹¹⁰⁾, auditorii au menționat că au obținut informații limitate cu privire la costurile aferente contractului cu municipalitatea ⁽¹¹¹⁾.
- (86) Prin urmare, autoritățile norvegiene consideră că este posibil ca societățile vizate din grupul BKK să fi fost supracompensate. Cifrele obținute din KOSTRA, astfel cum sunt prezentate în considerentul (69) de mai sus, sugerează o astfel de supracompensare ⁽¹¹²⁾.

4. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

4.1. OBSERVAȚII DIN PARTEA BKK VEILYS

4.1.1. Informații generale

- (87) Contractul din 1996 prevedea achiziționarea de către BKK DA a activelor și a operațiunilor unității Bergen Lysverker. În urma achiziției, BKK DA s-a angajat să asigure furnizarea continuă a iluminatului stradal și și-a asumat responsabilitatea pentru exploatarea și întreținerea infrastructurii ⁽¹¹³⁾.
- (88) La fel ca autoritățile norvegiene, BKK Veilys consideră că secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare reglementează compensația economică viitoare pentru furnizarea iluminatului stradal. Secțiunea 7 litera (c) reflectă, în primul rând, că grupul BKK are dreptul la o compensație pentru exploatarea și întreținerea infrastructurii și, în al doilea rând, că are dreptul la o compensație pentru capitalul angajat. Această dispoziție a servit drept bază pentru contractele ulterioare ⁽¹¹⁴⁾.
- (89) Toate contractele și operațiunile privind infrastructura stradală controlată de grupul BKK sunt organizate sub conducerea filialei Veilys AS, deținută integral de acest grup. Activitățile respective au ca obiect aproximativ 50 000 de lămpi stradale, inclusiv iluminatul stradal vizat de prezentul caz, aflat de-a lungul drumurilor municipale din municipalitate ⁽¹¹⁵⁾.

4.1.2. Observații generale privind decizia de inițiere a procedurii

- (90) Compensația se referă la o infrastructură publică, care nu este utilizată pentru a oferi bunuri sau servicii pe o piață. Prin urmare, măsurile nu intră în domeniul de aplicare al articolului 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE ⁽¹¹⁶⁾.
- (91) În această privință, decizia de inițiere a procedurii nu reflectă în mod adecvat faptul că infrastructura este deținută de Veilys AS. Întrucât Veilys AS este singurul furnizor posibil, iar municipalitatea este singurul cumpărător posibil, compensația nu este dobândită de o întreprindere ⁽¹¹⁷⁾.
- (92) În orice caz, nu a avut loc nicio supracompensare. În măsura în care furnizarea de iluminat stradal este un SIEG, criteriile *Altmark* sunt îndeplinite ⁽¹¹⁸⁾.

4.1.3. Observații specifice privind măsura (a) – exploatarea și întreținerea

- (93) Potrivit BKK Veilys, compensația reflectă costurile subiacente și nivelul de remunerare prevăzute în contracte comparabile. Nu a existat supracompensare ⁽¹¹⁹⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Documentele nr. 1126801, p. 8, și nr. 1194249, p. 10.

⁽¹¹⁰⁾ Documentul nr. 1194235.

⁽¹¹¹⁾ Documentul nr. 1194249, p. 10.

⁽¹¹²⁾ Documentul nr. 1194249, p. 10.

⁽¹¹³⁾ Documentul nr. 1073541, p. 2.

⁽¹¹⁴⁾ Documentul nr. 1073541, p. 2.

⁽¹¹⁵⁾ Documentul nr. 1073541, p. 2.

⁽¹¹⁶⁾ Documentul nr. 1073541, p. 1-2.

⁽¹¹⁷⁾ Documentul nr. 1073541, p. 2.

⁽¹¹⁸⁾ Documentul nr. 1073541, p. 1.

⁽¹¹⁹⁾ Documentul nr. 1073541, p. 3.

- (94) În ceea ce privește analiza comparativă, BKK Veilys consideră că nivelul prețurilor indicat în plângere nu se justifică. În plus, este necesar să se țină seama de particularitățile cazului. Contractele vizate au formatul unui preț fix pentru fiecare corp de iluminat și includ o gamă completă de servicii. Aceasta înseamnă că BKK Veilys își asumă riscul unor evenimente nefavorabile, cum ar fi condiții meteorologice extreme, precum și responsabilitatea tuturor activităților de exploatare și întreținere. De asemenea, este mai costisitor să se acționeze în zone urbane cu trafic intens și cu alte perturbări ⁽¹²⁰⁾.

4.1.4. *Observații specifice privind măsura (b) – finanțarea a 12 000 de dispozitive cu LED*

- (95) BKK Veilys respinge faptul că finanțarea celor 12 000 de dispozitive cu LED ar constitui ajutor de stat.
- (96) Potrivit informațiilor de care dispune BKK Veilys, municipalitatea a achiziționat dispozitivele la un cost de 2 000 NOK pe corp de iluminat. Costurile de planificare, instalare și documentare au fost de [...] NOK pe corp de iluminat.
- (97) Pe baza acestor cifre, costurile modernizării s-au ridicat la [...] NOK pe corp de iluminat. Aceasta echivalează cu o valoare de aproximativ [...] ori mai mare decât costul anual al investiției compensate de municipalitate. În consecință, modernizarea care constă în instalarea celor 12 000 de dispozitive cu LED a fost mult mai costisitoare decât ceea ce s-ar fi putut realiza pe baza acestei compensații ⁽¹²¹⁾.
- (98) Dispozitivele cu LED vor asigura economii semnificative în ceea ce privește costul energiei pentru municipalitate. Potrivit informațiilor de care dispune BKK Veilys, economiile de costuri au fost estimate la 450 NOK pe corp de iluminat pe an. Aceasta înseamnă că municipalitatea își va recupera investiția în mai puțin de 7 ani ⁽¹²²⁾.

4.1.5. *Observații specifice privind măsura (c) – rambursarea costurilor de investiții*

- (99) Potrivit BKK Veilys, compensația vizează activități neeconomice. Elementul privind costul de investiție ar trebui perceput ca o taxă de acces la infrastructură ⁽¹²³⁾.
- (100) În orice caz, rambursarea costurilor de investiții nu conferă un avantaj economic societății BKK Veilys. Costul instalării unui corp de iluminat este de aproximativ 20 000 NOK, la care se adaugă alți 10 000-50 000 NOK pentru lucrările de împământare. Costul minim pentru instalarea celor 16 058 de lămpi stradale deținute de BKK Veilys este, prin urmare, de 500 000 000 NOK ⁽¹²⁴⁾.
- (101) Rezultă că nu a existat o supracompensare disproporționată a costului de investiție. Infrastructura de iluminat stradal este administrată astfel încât să mențină respectarea standardului tehnic ⁽¹²⁵⁾.

II. EVALUARE

5. EXISTENȚA UNUI AJUTOR DE STAT

5.1. CONTEXT

- (102) Articolul 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE prevede următoarele:

„Este incompatibil cu prezentul acord orice ajutor acordat de statele membre ale CE, statele AELS sau din resurse de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producției anumitor mărfuri, în măsura în care afectează comerțul dintre părțile contractante, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord.”

⁽¹²⁰⁾ Documentul nr. 1073541, p. 3.

⁽¹²¹⁾ Documentul nr. 1073541, p. 3.

⁽¹²²⁾ Documentul nr. 1073541, p. 3.

⁽¹²³⁾ Documentul nr. 1073541, p. 2-3.

⁽¹²⁴⁾ Documentul nr. 1073541, p. 3.

⁽¹²⁵⁾ Documentul nr. 1073541, p. 3.

- (103) Prin urmare, pentru ca o măsură să constituie ajutor de stat, este necesar să fie îndeplinite toate condițiile următoare: (i) măsura trebuie să fie acordată de către stat sau prin intermediul resurselor de stat; (ii) măsura trebuie să confere un avantaj unei întreprinderi; (iii) măsura trebuie să favorizeze anumite întreprinderi (selectivitate); și (iv) măsura trebuie să fie susceptibilă să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale. Astfel cum s-a menționat mai sus, AES a emis Orientări privind noțiunea de ajutor de stat ⁽¹²⁶⁾.
- (104) Pe baza observațiilor primite, AES consideră oportun să evalueze mai întâi dacă compensațiile acordate prin măsurile (a) și (c) au fost dobândite de o întreprindere. În cazul unui răspuns afirmativ și în măsura în care finanțarea dispozitivelor cu LED [măsura (b)] a conferit un avantaj acelorași entități, acest avantaj a fost de asemenea dobândit de o întreprindere.

5.2. NOȚIUNEA DE ÎNTREPRINDERE

5.2.1. Testul juridic

- (105) Noțiunea de întreprindere desemnează orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de statutul său juridic și de modul de finanțare ⁽¹²⁷⁾. Orice activitate care constă în oferirea de bunuri sau servicii pe o piață este o activitate economică ⁽¹²⁸⁾.
- (106) Contrar celor susținute de reclamant, întrebarea dacă o activitate ar putea, în principiu, să fie desfășurată de un operator privat nu reprezintă un factor decisiv. În schimb, este necesar să se stabilească circumstanțele specifice în care se desfășoară activitatea ⁽¹²⁹⁾. În această privință, trebuie să se verifice dacă activitatea vizată, prin natura sa, prin finalitatea sa și prin normele care i se aplică, este legată sau nu de exercitarea prerogativelor de autoritate publică sau are un caracter economic care justifică aplicarea normelor privind concurența din cadrul SEE ⁽¹³⁰⁾.
- (107) Existența unei piețe pentru o anumită activitate poate varia de la un stat SEE la altul, în funcție de condițiile naționale ⁽¹³¹⁾. De asemenea, clasificarea unei anumite activități se poate modifica în timp, ca urmare a deciziilor politice sau a evoluțiilor economice.
- (108) În ceea ce privește entitățile care desfășoară mai multe activități, încadrarea juridică trebuie efectuată separat pentru fiecare activitate. Prin urmare, faptul că o entitate este investită cu prerogative de autoritate publică nu o împiedică să fie calificată drept întreprindere în ceea ce privește alte activități ⁽¹³²⁾. Dacă însă o activitate economică nu poate fi separată de exercitarea prerogativelor de autoritate publică, ansamblul activităților respective este calificat drept neeconomic ⁽¹³³⁾.

⁽¹²⁶⁾ Decizia nr. 3/17/COL din 18 ianuarie 2017, citată la nota de subsol 79.

⁽¹²⁷⁾ Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 17 noiembrie 2020 în cauza E-9/19 Abelia și WTW AS/Autoritatea AELS de Supraveghere, punctul 87; Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 21 februarie 2008 în cauza E-5/07 Private Barnehagers Landsforbund/Autoritatea AELS de supraveghere, 2008, Raportul Curții AELS, p. 62, punctul 78; Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 22 martie 2002 în cauza E-8/00, Landsorganisasjonen i Norge/Kommunenes Sentralforbund și alții, 2002, Raportul Curții AELS, p. 114, punctul 62.

⁽¹²⁸⁾ Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 10 mai 2011 în cauzele conexe E-4/10, E-6/10 și E-7/10, Principatul Liechtenstein și alții/Autoritatea AELS de Supraveghere, 2011, Raportul Curții AELS, p. 16, punctul 54; Hotărârea Curții de Justiție din 16 iunie 1987, Comisia/Italia, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punctul 7; Hotărârea Curții de Justiție din 18 iunie 1998, Comisia/Italia, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, punctul 36; Hotărârea Curții de Justiție din 12 septembrie 2000, Pavlov și alții, cauzele conexe C-180/98-C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punctul 75.

⁽¹²⁹⁾ Hotărârea Abelia și WTW AS/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 88; Hotărârea Private Barnehagers Landsforbund/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 80.

⁽¹³⁰⁾ Hotărârea Abelia și WTW AS/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 89; Hotărârea Curții de Justiție din 7 noiembrie 2019, Aanbestedingskalender și alții/Comisia, C-687/17 P, EU:C:2019:932, punctele 15-16.

⁽¹³¹⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 17 februarie 1993, Poucet și Pistre/AGF și Cancava, cauzele conexe C-159/91 și C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punctele 16-20.

⁽¹³²⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 1 iulie 2008 în cauza Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE)/Elliniko Dimosio, C-49/07, EU:C:2008:376, punctul 25.

⁽¹³³⁾ Hotărârea Abelia și WTW AS/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 90; Hotărârea Aanbestedingskalender și alții/Comisia, citată la nota de subsol 130, punctele 17-19; Hotărârea Curții de Justiție din 12 iulie 2012, Compass-Datenbank GmbH/Republik Österreich, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punctul 38.

- (109) Din jurisprudența Curții de Justiție a AELS rezultă că, pentru a stabili dacă activitățile sunt economice într-un context de ajutor de stat, este relevantă noțiunea de „servicii” în sensul libertăților fundamentale. Astfel cum rezultă din articolul 37 primul paragraf din Acordul privind SEE, numai serviciile care sunt furnizate în mod normal în schimbul unei remunerații sunt considerate „servicii” în sensul acordului ⁽¹³⁴⁾.
- (110) Caracteristica esențială a „remunerației” constă în faptul că aceasta constituie o contraprestație pentru serviciul în cauză ⁽¹³⁵⁾. În plus, remunerația este în mod normal convenită între prestatorul și beneficiarul serviciului ⁽¹³⁶⁾.
- (111) Noțiunea de „servicii” ar trebui înțeleasă și prin prisma articolului 37 al doilea paragraf din Acordul privind SEE ⁽¹³⁷⁾. Potrivit acestei dispoziții, „serviciile” cuprind în special activitățile de natură industrială sau comercială, precum și activitățile meșteșugărești și ale profesiilor liberale.
- (112) Din jurisprudența constantă rezultă că natura unei activități trebuie apreciată în funcție de sectorul în care se desfășoară și de modul în care este organizat acest sector.
- (113) În domeniul învățământului, de exemplu, finanțarea educației furnizate în cadrul unui sistem național nu este considerată contraprestație pentru un serviciu în cazul în care sunt îndeplinite două condiții. În primul rând, statul nu urmărește să se angajeze în activități lucrative atunci când instituie și menține sistemul de învățământ, ci urmărește să își îndeplinească obligațiile față de populație. În al doilea rând, sistemul de învățământ este finanțat, în general, din fonduri publice, și nu prin plăți din partea utilizatorilor ⁽¹³⁸⁾.
- (114) Pe baza unui raționament similar, elementul remunerației a fost considerat absent în ceea ce privește grădinițele municipale din Norvegia. În consecință, grădinițele municipale nu au fost considerate întreprinderi în contextul ajutorului de stat ⁽¹³⁹⁾.
- (115) În ceea ce privește sectorul sănătății, Curtea de Justiție a AELS a stabilit că natura furnizării de servicii de asistență în domeniul achizițiilor publice, al tehnologiilor informației și comunicațiilor și al arhivării trebuie determinată în funcție de utilizarea ulterioară a serviciilor. În cazul în care serviciile de asistență nu sunt furnizate pe piață, ci în cadrul unui sistem național de sănătate instituit pe bază de solidaritate, furnizarea acestora nu are caracter economic ⁽¹⁴⁰⁾.

5.2.2. *Aplicarea testului juridic în cazul de față*

- (116) Astfel cum s-a arătat la punctele (53) și (54) de mai sus, societățile din cadrul grupului BKK desfășoară activități economice pe o serie de piețe.
- (117) Potrivit Curții de Justiție, este posibil ca uneori o unitate să desfășoare atât activități economice, cât și activități fără caracter economic. Totuși, acest lucru este condiționat de ținerea unei contabilități separate pentru diferitele fonduri pe care le primește, astfel încât să se excludă orice risc de subvenții încrucișate ale activităților sale economice prin intermediul fondurilor publice primite pentru activitățile fără caracter economic ⁽¹⁴¹⁾. Astfel, pentru ca finanțarea publică să fie considerată ca revenind unor activități fără caracter economic, este necesar să se excludă orice risc de subvenții încrucișate.

⁽¹³⁴⁾ Hotărârea Private Barnehagers Landsforbund/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctele 80-81.

⁽¹³⁵⁾ Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 10 decembrie 2020 în cauza E-13/19, Hraðbraut ehf./mennta- og menningarmálaráðuneytið, Verzlunarskóli Íslands ses., Tækniskólinn ehf. și Menntaskóli Borgarfjarðar ehf., punctul 91; Hotărârea Private Barnehagers Landsforbund/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 81; Hotărârea Curții de Justiție din 27 septembrie 1988, Statul belgian/Humbel și Edel, 263/86, EU:C:1988:451, punctul 17.

⁽¹³⁶⁾ Hotărârea Statul belgian/Humbel și Edel, citată la nota de subsol 135, punctul 17.

⁽¹³⁷⁾ Hotărârea Statul belgian/Humbel și Edel, citată la nota de subsol 135, punctul 16.

⁽¹³⁸⁾ Hotărârea Hraðbraut ehf., citată la nota de subsol 135, punctul 92.

⁽¹³⁹⁾ Hotărârea Private Barnehagers Landsforbund/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctele 82-84.

⁽¹⁴⁰⁾ Hotărârea Abelia și WTW AS/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctele 95-97.

⁽¹⁴¹⁾ Hotărârea din 27 iunie 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania/Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, EU:C:2017:496, punctul 51.

- (118) În cazul de față, AES nu a primit argumente care să demonstreze că au fost instituite garanții suficiente, care să separe în mod eficace și adecvat veniturile și costurile aferente contractelor vizate de alte activități economice. Dimpotrivă, autoritățile norvegiene au afirmat că ar fi trebuit instituite garanții și că subvențiile încrucișate nu pot fi excluse ⁽¹⁴²⁾.
- (119) Prin urmare, pe această bază și indiferent dacă activitățile compensate au sau nu caracter economic, AES trebuie să concluzioneze că compensația primită prin măsurile (a) și (c) a fost dobândită de o întreprindere.
- (120) Cu toate acestea, având în vedere argumentele prezentate, AES va evalua și dacă activitățile compensate în cadrul măsurilor în cauză sunt, în sine, economice. AES va evalua mai întâi activitățile privind lămpile stradale care au fost deținute de societăți din grupul BKK.
- (121) Astfel cum s-a reiterat la punctele (59)-(60) de mai sus, autoritățile norvegiene fac referire la responsabilitățile municipalităților, conform secțiunii 20 din Legea rutieră a Norvegiei, de a exploata și întreține drumurile municipale. Deși secțiunea 20 nu obligă municipalitățile să asigure iluminatul stradal sau să asigure un anumit nivel de iluminat stradal, această activitate contribuie la obiectivul de siguranță rutieră. În plus, municipalitatea respectă standardul (*veinormalen*) emis de Administrația Drumurilor Publice din Norvegia (*Statens vegvesen*) atunci când planifică, construiește și modernizează drumuri. Acest standard conține specificații privind existența lămpilor stradale ⁽¹⁴³⁾.
- (122) În acest context, autoritățile norvegiene afirmă, astfel cum s-a identificat în considerentul (61), că Hotărârea în cauza Selex susține poziția lor potrivit căreia activitățile compensate nu au caracter economic ⁽¹⁴⁴⁾. În plus, astfel cum se prevede la punctul (62), autoritățile norvegiene invocă punctul 17, referitor la prerogativele de autoritate publică și la calitatea de autorități publice, din Orientările privind noțiunea de ajutor de stat ⁽¹⁴⁵⁾. În orice caz, autoritățile norvegiene susțin că activitățile care urmăresc obiective de siguranță publică ar trebui clasificate în mod egal cu activitățile fără caracter economic desfășurate în scopuri sociale, culturale, educaționale și pedagogice.
- (123) Astfel cum s-a stabilit deja, este necesar să se stabilească circumstanțele specifice în care se desfășoară o activitate atunci când se stabilește dacă activitatea are caracter economic ⁽¹⁴⁶⁾. În cazul de față, punctul de plecare firesc al acestei evaluări este cadrul de reglementare în vigoare referitor la furnizarea iluminatului stradal de-a lungul drumurilor municipale din Norvegia, împreună cu circumstanțele specifice din Bergen.
- (124) În ceea ce privește cadrul de reglementare în vigoare în Norvegia, legislația și standardele menționate de autoritățile norvegiene indică pur și simplu că municipalitățile sunt responsabile de exploatarea infrastructurilor rutiere municipale și că cerințele privind existența iluminatului stradal trebuie îndeplinite pentru ca drumurile să respecte standardul (*veinormalen*) emis de Administrația Drumurilor Publice din Norvegia (*Statens vegvesen*). Totuși, astfel cum s-a menționat mai sus, secțiunea 20 din Legea rutieră a Norvegiei nu obligă municipalitățile să asigure iluminatul stradal sau să asigure un anumit nivel de iluminat stradal. În plus, nimic nu împiedică municipalitățile să încheie contracte cu entități comerciale pentru (o parte din) exploatarea și întreținerea drumurilor municipale ca activitate economică.
- (125) În ceea ce privește circumstanțele specifice din Bergen, AES constată că includerea infrastructurii de iluminat stradal în operațiunea de vânzare a unității Bergen Lysverker a avut drept efect faptul că BKK DA a devenit singurul furnizor disponibil de-a lungul drumurilor municipale vizate. BKK DA a obținut această poziție în concurență cu alți cinci ofertanți.
- (126) În plus, astfel cum se descrie în considerentul (32), secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare include un mecanism de reglementare a compensației economice viitoare. Acest mecanism face posibilă reglementarea nivelului de rentabilitate.

⁽¹⁴²⁾ Documentul nr. 1126801, p. 7.

⁽¹⁴³⁾ Documentele nr. 1126801, p. 4, și nr. 1194249, p. 5.

⁽¹⁴⁴⁾ Hotărârea Curții de Justiție și cea a Tribunalului, citate la nota de subsol 77.

⁽¹⁴⁵⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79.

⁽¹⁴⁶⁾ Hotărârea Abelia și WTW AS/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 88; Hotărârea Private Barnehagers Landsforbund/Autoritatea AELS de Supraveghere, citată la nota de subsol 127, punctul 80.

- (127) În baza acestui fapt, AES consideră că, prin vânzarea infrastructurii de iluminat stradal, în combinație cu instituirea mecanismului de compensare care face posibilă reglementarea rentabilității, municipalitatea a creat o piață pentru furnizarea serviciilor în cauză către municipalitate ca activitate economică. Faptul că infrastructura avea un caracter aparte, astfel încât cumpărătorul său a devenit singurul furnizor disponibil, nu înseamnă, în sine, că societățile în cauză din grupul BK nu au furnizat servicii pe o piață. De asemenea, BKK DA a obținut poziția sa exclusivă în concurență cu alți cinci ofertanți.
- (128) Acest punct de vedere este confirmat de acțiunile întreprinse de grupul BKK și de municipalitate în ceea ce privește contractele ulterioare încheiate la intervale regulate. Grupul BKK a încercat să își maximizeze profiturile prin modul în care a interpretat condițiile contractuale și a subliniat că desfășoară activități comerciale în vederea creării de valoare pentru acționarii săi ⁽¹⁴⁷⁾. Pe de altă parte, municipalitatea a acționat pe baza faptului că tratează cu un vânzător comercial. În acest sens, autoritățile norvegiene au vorbit despre puterea de piață de care dispune grupul BKK în calitate de proprietar al infrastructurii.
- (129) În plus, astfel cum reiese în mod evident din mai multe plângeri înaintate comisiei norvegiene de soluționare a plângerilor în domeniul achizițiilor publice (KOFA), serviciile legate de întreținerea și exploatarea lămpilor stradale sunt oferite de diferiți furnizori pe bază comercială ⁽¹⁴⁸⁾. Astfel, municipalitatea a primit, astfel cum se descrie în secțiunea 3.1.4, oferte de la mai mulți furnizori atunci când a lansat o procedură competitivă pentru astfel de servicii.
- (130) În consecință, AES observă că furnizarea de servicii de întreținere și exploatare în schimbul unei remunerații era de fapt o practică obișnuită în Norvegia și în zona Bergen. Acest lucru indică, de asemenea, că activitățile respective au caracter economic.
- (131) În ceea ce privește compensația plătită pentru întreținerea și exploatarea lămpilor stradale deținute de municipalitate, nimic din clauzele contractuale nu indică faptul că aceste activități ar trebui clasificate în mod diferit. Cu excepția faptului că nu există costuri de investiție care trebuie compensate, clauzele au fost, până la 1 aprilie 2020, aceleași cu cele pentru lămpile stradale controlate de grupul BKK. Începând cu 1 aprilie 2020, serviciile au fost prestate în cadrul unui contract comercial atribuit pe baza unei proceduri competitive ⁽¹⁴⁹⁾.
- (132) În ceea ce privește trimiterea la Hotărârea Selex făcută de autoritățile norvegiene ⁽¹⁵⁰⁾, trebuie amintit că respectiva cauză privea activități desfășurate de Organizația Europeană pentru Siguranța Navigației Aeriene („Eurocontrol”). Eurocontrol a fost înființată de diferite state europene în temeiul Convenției internaționale privind cooperarea pentru siguranța navigației aeriene ⁽¹⁵¹⁾.
- (133) La recurs, Curtea de Justiție și-a reiterat constatarea dintr-o cauză anterioară, potrivit căreia, privite în ansamblu, activitățile Eurocontrol sunt, prin natura, obiectivul și normele cărora li se supun, legate de exercitarea prerogativelor de autoritate publică în materie de control și de supraveghere a spațiului aerian. Această concluzie a fost valabilă și în ceea ce privește asistența acordată de Eurocontrol administrațiilor naționale, în special în ceea ce privește licitațiile pentru achiziționarea de echipamente și sisteme în domeniul managementului traficului aerian ⁽¹⁵²⁾.
- (134) Prin urmare, având în vedere evaluarea prezentată în considerentele (123)-(131), AES susține că în cazul de față situația diferă substanțial de cea din Hotărârea Selex. Trebuie amintit de asemenea că, în Hotărârea Selex, Curtea a indicat într-adevăr că faptul că un organism are un scop lucrativ este un indiciu al caracterului economic al unei activități ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁷⁾ Documentul nr. 1194227, p. 2.

⁽¹⁴⁸⁾ Hotărârea din 23 martie 2022, Otera Traftec AS/Municipalitatea Lillehammer, cauza 2021/1439; Hotărârea din 24 martie 2021, Nett-Tjenester AS/Municipalitatea Fredrikstad, cauza 2021/367; Hotărârea din 14 septembrie 2015, Nettpartner AS/Municipalitatea Stavanger și alții, cauzele conexe 2015/47, 2015/48, 2015/49 și 2015/50; Hotărârea din 2 septembrie 2015, Traftec AS/Municipalitatea comitatului Vest-Agder, cauza 2015/71. Hotărârile sunt disponibile la: <https://www.klagenemndssekretariatet.no/klagenemnda-for-offentlige-anskaffelser-kofa>

⁽¹⁴⁹⁾ A se vedea secțiunile 3.1.3 și 3.1.4.

⁽¹⁵⁰⁾ Hotărârea Curții de Justiție și cea a Tribunalului, citate la nota de subsol 77.

⁽¹⁵¹⁾ Hotărârea Tribunalului citată la nota de subsol 77, punctul 1.

⁽¹⁵²⁾ Hotărârea Curții de Justiție citată la nota de subsol 77, punctele 71-72.

⁽¹⁵³⁾ Hotărârea Curții de Justiție citată la nota de subsol 77, punctele 116-117.

- (135) De asemenea, AES nu poate fi de acord cu faptul că activitățile compensate prin măsurile (a) și (c) privesc prerogative de autoritate publică sau calitatea de autoritate publică în sensul punctului 17 din Orientările privind noțiunea de ajutor de stat ⁽¹⁵⁴⁾. Mai degrabă, se poate afirma că municipalitatea a compensat un furnizor care își desfășoară activitatea din rațiuni comerciale și economice. Ca atare, situația este similară celei în care o municipalitate achiziționează de la un contractant comercial lucrări de construcție sau de întreținere a drumurilor municipale.
- (136) În aceeași ordine de idei, AES nu este convinsă de afirmația potrivit căreia activitățile care urmăresc obiective de siguranță publică ar trebui clasificate în mod egal cu activitățile fără caracter economic desfășurate în scopuri sociale, culturale, educaționale și pedagogice. În jurisprudență nu există niciun temei pentru a concluziona că activitățile sunt în sine fără caracter economic, deoarece urmăresc un anumit obiectiv. În acest scop, astfel cum s-a menționat, este necesar să se stabilească împrejurările specifice în care se desfășoară activitatea. Ca exemplu, activitățile de întreținere legate de proprietatea publică pot fi în mod clar efectuate din rațiuni economice, chiar dacă sunt necesare pentru siguranța utilizatorilor.

5.2.3. Concluzie

- (137) Pe baza celor de mai sus, AES concluzionează că compensațiile acordate prin măsurile (a) și (c) au fost dobândite de o întreprindere. Prin urmare, în măsura în care finanțarea dispozitivelor cu LED [măsura (b)] a conferit un avantaj acelorași entități, finanțarea respectivă a fost de asemenea dobândită de o întreprindere.

5.3. PREZENȚA RESURSELOR DE STAT

- (138) Pentru a constitui ajutor de stat, o măsură trebuie să fie acordată de către stat sau prin intermediul resurselor de stat. În noțiunea de resurse de stat sunt cuprinse și resursele entităților regionale intrastatale ⁽¹⁵⁵⁾.
- (139) Toate măsurile sunt finanțate din bugetul municipalității. Prin urmare, acestea implică consumul de resurse de stat.

5.4. AVANTAJ

5.4.1. Introducere

- (140) Un avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE este orice beneficiu economic pe care o întreprindere nu l-ar fi putut obține în condiții normale de piață ⁽¹⁵⁶⁾. Prin urmare, nu doar prestațiile pozitive precum subvențiile, împrumuturile sau investițiile directe pot să confere un avantaj, ci și intervențiile care, fără a fi subvenții în sens strict, sunt de aceeași natură și au aceleași efecte ⁽¹⁵⁷⁾. Astfel, nu se poate considera că o măsură nu intră în domeniul de aplicare al interdicției privind ajutoarele de stat doar pentru că ia forma unui acord care cuprinde angajamente reciproce ⁽¹⁵⁸⁾.

⁽¹⁵⁴⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79.

⁽¹⁵⁵⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79, punctul 48 și jurisprudența citată.

⁽¹⁵⁶⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79, punctul 66; Hotărârea Curții de Justiție din 11 iulie 1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) și alții/La Poste și alții, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punctul 60; Hotărârea Curții de Justiție din 29 aprilie 1999, Spania/Comisia, C-342/96, EU:C:1999:210, punctul 41.

⁽¹⁵⁷⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 2 iulie 1974, Italia/Comisia, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punctul 13; Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 17 august 2012 în cauza E-12/11, Asker Brygge/Autoritatea AELS de Supraveghere, 2012, Raportul Curții AELS, p. 536, punctul 55; Hotărârea Curții de Justiție din 20 noiembrie 2003, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie/GEMO SA, C-126/01, EU:C:2003:622, punctul 28.

⁽¹⁵⁸⁾ Hotărârea Tribunalului din 28 ianuarie 1999, BAI/Comisia, T-14/96, EU:T:1999:12, punctul 71.

5.4.2. Nu se poate exclude existența unui avantaj pe baza condițiilor Altmark

5.4.2.1. Condițiile Altmark

- (141) Există o jurisprudență specifică aplicabilă în ceea ce privește compensația pentru obligația de serviciu public acordată întreprinderilor cărora le-a fost încredințat un serviciu de interes economic general („SIEG”). Din Hotărârea Curții de Justiție în cauza Altmark rezultă că, în astfel de cazuri, prezența unui avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE poate fi exclusă în cazul în care sunt îndeplinite următoarele patru condiții cumulative ⁽¹⁵⁹⁾:
- i. „În primul rând, întreprinderea beneficiară trebuie să aibă în mod real atribuția obligațiilor de serviciu public, iar aceste obligații trebuie definite în mod clar.
  - ii. În al doilea rând, parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent [...].
  - iii. În al treilea rând, compensația nu poate depăși necesarul pentru acoperirea integrală sau parțială a costurilor survenite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, luând în considerare veniturile relevante și un profit rezonabil pentru executarea obligațiilor respective.
  - iv. În al patrulea rând, în cazul în care întreprinderea care îndeplinește obligațiile de serviciu public nu este selectată în urma unei proceduri de achiziții publice pentru selectarea unui ofertant în măsură să furnizeze serviciile respective la cel mai mic cost pentru comunitate, nivelul compensației necesare trebuie să fie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere tipică, bine gestionată și echipată corespunzător [...] le-ar fi suportat în îndeplinirea obligațiilor respective, luând în considerare veniturile relevante și un profit rezonabil pentru îndeplinirea obligațiilor.”
- (142) AES a publicat un set de orientări privind aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul compensației acordate pentru SIEG ⁽¹⁶⁰⁾. Condițiile Altmark sunt abordate în secțiunea 3 din aceste orientări.

5.4.2.2. Aplicarea condițiilor Altmark în cazul de față

- (143) În conformitate cu prima condiție, întreprinderea beneficiară trebuie să aibă atribuția de a îndeplini obligații de serviciu public clar definite.
- (144) Potrivit Curții de Justiție, scopul acestei condiții este de a asigura transparența și securitatea juridică. Pentru acest lucru este necesar să se stabilească dacă, în primul rând, întreprinderea beneficiară a fost însărcinată efectiv cu executarea unor obligații de serviciu public și, în al doilea rând, dacă aceste obligații sunt clar definite în dreptul național. Astfel, se impune reunirea unor criterii minime privind existența unuia sau mai multor acte de autoritate publică care să definească într-un mod suficient de precis natura, durata și întinderea obligațiilor de serviciu public care revin întreprinderii (întreprinderilor) însărcinate cu aceste obligații ⁽¹⁶¹⁾.
- (145) Conform aceluiași principiu, Curtea de Justiție a confirmat o hotărâre a Tribunalului prin care se constată că, în lipsa definirii clare a serviciului în cauză drept SIEG în dreptul național, prima condiție Altmark nu este îndeplinită. Această constatare nu poate fi repusă în discuție de existența unei disfuncționalități a pieței relevante și nici de argumentul potrivit căruia serviciul ar putea fi definit drept SIEG. Asemenea împrejurări nu sunt pertinente pentru a stabili dacă întreprinderilor în cauză le-au fost încredințate efectiv obligații de serviciu public printr-un act public și dacă aceste obligații au fost definite în mod clar în actul respectiv ⁽¹⁶²⁾.

⁽¹⁵⁹⁾ Hotărârea Altmark, citată la nota de subsol 26, punctele 87-93.

⁽¹⁶⁰⁾ JO L 161, 13.6.2013, p. 12 (anexa I) și Suplimentul SEE nr. 34, 13.6.2013, p. 1 (anexa I).

⁽¹⁶¹⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco și alții/Comisia, C-66/16 P, EU:C:2017:654, punctele 72-73.

⁽¹⁶²⁾ *Ibidem*, punctele 74-75.

- (146) În plus, rezultă din jurisprudența constantă că, pentru a se putea considera că s-a încredințat unei întreprinderi sarcina de a presta un SIEG, trebuie să fi existat un act de autoritate publică în acest sens ⁽¹⁶³⁾. Actele de încredințare a unor astfel de servicii pot îmbrăca forma unor contracte, cu condiția ca acestea să emane de la o autoritate publică și să fie obligatorii ⁽¹⁶⁴⁾. Totuși, simplul fapt că un serviciu face obiectul unui contract public nu este suficient pentru a presupune calitatea de SIEG fără nicio precizare suplimentară ⁽¹⁶⁵⁾.
- (147) Prin urmare, întrebarea relevantă nu este dacă municipalitatea ar fi putut încredința societăților din grupul BKK un SIEG care să cuprindă serviciile vizate, ci dacă a procedat efectiv astfel.
- (148) Punctul de plecare firesc pentru analizarea acestui aspect este faptul că nici autoritățile norvegiene, nici BKK Veilys nu au susținut că grupului BKK i s-a încredințat un SIEG.
- (149) Astfel cum reiese din secțiunile 3 și 4 de mai sus, autoritățile norvegiene nu au făcut nicio referire în observațiile lor la legea privind SIEG-urile. BKK Veilys s-a limitat să afirme că, în cazul în care furnizarea iluminatului stradal este un SIEG, atunci condițiile Altmark sunt îndeplinite. Acest lucru sugerează, în conformitate cu constatarea preliminară din decizia de inițiere a procedurii, că societățile din grupul BKK nu au avut și nu au de îndeplinit o obligație de serviciu public în ceea ce privește măsurile ⁽¹⁶⁶⁾.
- (150) Acest punct de vedere este susținut și de contractele prezentate de autoritățile norvegiene.
- (151) Astfel cum s-a explicat în secțiunea 3 de mai sus, contractul de vânzare din 1996 a fost caracterizat de vânzarea de către municipalitate și achiziționarea de către BKK DA a unei întreprinderi. Deși acordul includea prevederi referitoare la prestarea în viitor a unor servicii de iluminat stradal și conexe, documentația transmisă nu conține nicio indicație că municipalitatea, în sensul jurisprudenței, ar fi încredințat obligații de serviciu public societății BKK DA.
- (152) Același lucru este valabil și pentru contractele ulterioare încheiate cu societăți din grupul BKK. În ceea ce privește activitățile legate de lămpile stradale controlate de grupul BKK, acestea reflectă achiziționarea de către municipalitate a unor servicii de la un vânzător care controlează un factor de producție necesar, și nu încredințarea unor obligații de serviciu public. În ceea ce privește întreținerea și exploatarea lămpilor stradale deținute de municipalitate, acestea au fost achiziționate ca factori necesari pentru furnizarea de iluminat stradal de către municipalitate prin intermediul acestei infrastructuri. Ambele seturi de activități au fost incluse în contracte fără nicio prevedere, explicație sau indicație că societăților din grupul BKK li s-ar fi încredințat un SIEG.

5.4.2.3. Concluzie

- (153) Pe baza considerațiilor de mai sus, AES își menține constatarea preliminară din decizia de inițiere a procedurii. În ceea ce privește cele trei măsuri, societățile din grupul BKK nu au avut și nu au de îndeplinit nicio obligație de serviciu public. În consecință, nu se poate exclude existența unui avantaj pe baza condițiilor Altmark.

5.4.3. Principiul operatorului economic privat în economia de piață

5.4.3.1. Context

- (154) Se consideră că tranzacțiile economice efectuate de entitățile publice nu conferă un avantaj contrapărții și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat, atunci când se aliniază condițiilor normale de piață. Această întrebare privind conformitatea cu piața este evaluată în baza principiul operatorului economic privat în economia de piață.

⁽¹⁶³⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 23 octombrie 1997, Comisia/Republica Franceză, C-159/94, EU:C:1997:501, punctul 65.

⁽¹⁶⁴⁾ Hotărârea Tribunalului din 7 noiembrie 2012, Coordination bruxelloise d'institutions sociales et de santé (CBI)/Comisia, T-137/10, EU:T:2012:584, punctul 109.

⁽¹⁶⁵⁾ Hotărârea Tribunalului din 26 noiembrie 2015, Spania/Comisia, T-461/13, EU:T:2015:891, punctul 71. Hotărârea a fost confirmată în recurs prin Hotărârea Curții de Justiție din 20 decembrie 2017, Spania/Comisia, C-81/16 P, EU:C:2017:1003. A se vedea în special punctul 49 din hotărârea Curții de Justiție.

⁽¹⁶⁶⁾ Punctul 33 din decizia de inițiere a procedurii.

- (155) Atunci când se evaluează o dispoziție în raport cu principiul respectiv, elementul decisiv este dacă entitatea publică a acționat sau nu la fel ca un operator în economia de piață aflat într-o situație similară ⁽¹⁶⁷⁾. În consecință, se iau în considerare doar beneficiile și obligațiile avute în calitate de operator economic, și nu în calitate de autoritate publică ⁽¹⁶⁸⁾.
- (156) Pentru a răspunde la întrebarea dacă o tranzacție implică ajutor de stat, trebuie analizată situația existentă la momentul la care a fost hotărâtă tranzacția ⁽¹⁶⁹⁾. Prin urmare, ceea ce constituie o remunerație normală rezultă din factorii pe care i-ar fi luat în considerare, la stabilirea remunerației, o întreprindere care acționează în condiții normale de piață ⁽¹⁷⁰⁾.
- (157) AES trebuie să efectueze o evaluare economică complexă atunci când aplică principiul operatorului economic privat în economia de piață ⁽¹⁷¹⁾. Această evaluare trebuie efectuată pe baza dovezilor obiective și verificabile disponibile ⁽¹⁷²⁾.
- (158) În conformitate cu ceea ce se susține în plângere, AES va evalua în continuare dacă grupul BKK a primit o compensație peste ratele pieței pentru întreținere și exploatare [măsura (a)]. Ulterior, AES va evalua dacă finanțarea celor 12 000 de dispozitive cu LED [măsura (b)] i-a conferit vreun avantaj.
- (159) În cele din urmă, AES va analiza rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)]. În cadrul acestei evaluări, AES va examina, în primul rând, dacă rambursarea costurilor de investiție corespunde practicii normale a pieței. În al doilea rând, AES va evalua dacă grupul BKK a primit pentru costurile respective o compensație mai mare decât ratele de pe piață.

5.4.4. *Măsura (a) – exploatare și întreținere*

5.4.4.1. **Compensația plătită pentru infrastructura deținută de BKK**

- (160) În cursul procedurii oficiale de investigare, AES a primit informații suplimentare cu privire la vânzarea de către municipalitate a unității Bergen Lysverker.
- (161) Astfel cum se menționează în secțiunea 3.1.2, în 1996 municipalitatea a vândut unitatea municipală Bergen Lysverker, inclusiv activele și operațiunile sale, către BKK DA. Deși BKK DA a achiziționat Bergen Lysverker în urma unei licitații, vânzarea a reprezentat și un transfer intern al unei filiale. La momentul respectiv, BKK DA era controlată în întregime de municipalitate.
- (162) În secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996 a fost prevăzut un mecanism de reglementare a compensației pentru furnizarea viitoare de iluminat stradal prin intermediul infrastructurii achiziționate de BKK DA. Astfel cum rezultă din informațiile prezentate în secțiunile 3.1.2 și 4.1.1, autoritățile norvegiene și BKK Veilys sunt de acord că au fost și sunt în continuare obligate să respecte această dispoziție atunci când stabilesc compensația.
- (163) Astfel cum s-a menționat deja, pentru a răspunde la întrebarea dacă o tranzacție implică ajutor de stat, trebuie analizată situația existentă la momentul la care a fost hotărâtă tranzacția ⁽¹⁷³⁾. Astfel, dacă mecanismul de compensare din contractul de vânzare din 1996 a fost stabilit într-un mod care, la momentul încheierii contractului, limita viitoarele niveluri de compensare la ratele pieței, atunci compensația calculată ulterior în conformitate cu acest mecanism nu conferă niciun avantaj ⁽¹⁷⁴⁾.

⁽¹⁶⁷⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79, punctul 76; Hotărârea Curții de Justiție din 21 martie 1991, Italia/Comisia, C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, punctul 19; Hotărârea Tribunalului din 6 martie 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale și Land Nordrhein-Westfalen/Comisia, cauzele conexe T-228/99 și T-233/99, EU:T:2003:57, punctul 208.

⁽¹⁶⁸⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79, punctul 77; Hotărârea Curții de Justiție din 5 iunie 2012, Comisia Europeană/Électricité de France (EDF), C-124/10 P, EU:C:2012:318, punctele 79, 80 și 81.

⁽¹⁶⁹⁾ Hotărârea Westdeutsche Landesbank Girozentrale, citată la nota de subsol 167, punctele 245-246.

⁽¹⁷⁰⁾ Hotărârea Syndicat français de l'Express international (SFEI), citată la nota de subsol 156, punctele 60-61.

⁽¹⁷¹⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 2 septembrie 2010, Comisia/Scott SA, C-290/07 P, EU:C:2010:480, punctul 68. A se vedea și Hotărârea Tribunalului din 27 aprilie 2022, Petra Flašker/Comisia, T-392/20, EU:T:2022:245, punctul 42.

⁽¹⁷²⁾ Hotărârea Électricité de France (EDF), citată la nota de subsol 168, punctul 102.

⁽¹⁷³⁾ Hotărârea Westdeutsche Landesbank Girozentrale, citată la nota de subsol 167, punctele 245 și 246.

⁽¹⁷⁴⁾ A se vedea, în ceea ce privește contractele cu opțiuni, punctul 57 din Hotărârea Asker Brygge, citată la nota de subsol 157, cu trimiteri suplimentare la jurisprudență.

- (164) Prin urmare, trebuie să se evalueze, în primul rând, dacă mecanismul de compensare a fost conceput astfel încât remunerația viitoare să fie limitată la ratele pieței. În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare, trebuie să se analizeze, în al doilea rând, dacă mecanismul a fost respectat.
- (165) Într-o cauză referitoare la conformitatea cu condițiile de piață a remunerației plătite pentru asistența acordată de Poșta Franceză, *La Poste*, filialei sale SFMI -*Chronopost* („Chronopost”), Curtea de Justiție a subliniat că serviciile furnizate filialei Chronopost erau legate în mod inseparabil de rețeaua poștală unică administrată de La Poste. Întrucât nu era concepută din rațiuni comerciale, această rețea nu ar fi fost înființată de o întreprindere privată în lipsa intervenției statului ⁽¹⁷⁵⁾.
- (166) Curtea de Justiție a constatat că, în această situație, costurile suportate de La Poste pentru prestarea serviciilor în cauză pot constitui elemente obiective și verificabile pe baza cărora să fie evaluată conformitatea remunerației cu condițiile de pe piață. Prezența unui avantaj putea fi exclusă dacă, pe de o parte, prețul practicat acoperea în mod corespunzător costurile variabile suplimentare suportate pentru prestarea serviciilor, o contribuție adecvată la costurile fixe și o rentabilitate adecvată a investiției de capital și, pe de altă parte, dacă nimic nu sugera că aceste elemente ar fi fost estimate eronat sau stabilite în mod arbitrar ⁽¹⁷⁶⁾.
- (167) Cazul de față se referă, de asemenea, la servicii legate în mod indisolubil de o rețea unică care nu a fost construită din rațiuni comerciale și care nu ar fi fost creată de o întreprindere privată în lipsa intervenției statului. În plus, BKK DA era într-adevăr deținută integral de municipalitate la momentul încheierii contractului de vânzare.
- (168) În baza acestui fapt, AES consideră că situația existentă la momentul stabilirii mecanismului de compensare din contractul de vânzare din 1996 este comparabilă cu cea evaluată de Curtea de Justiție în cauza Chronopost. În consecință, în măsura în care mecanismul de compensare îndeplinește prevederile din cauza Chronopost, AES consideră că acesta este în conformitate cu condițiile pieței.
- (169) Secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996 implică, astfel cum se menționează în secțiunea 3.1.2, că valoarea compensației ar trebui să acopere costurile operaționale ale BKK plus o rentabilitate reglementată a capitalului angajat. Prin urmare, în ceea ce privește elementul referitor la întreținere și exploatare, acest mecanism permite doar acoperirea costurilor. În plus, AES nu a primit nicio informație care să indice că eventualele costuri stabilite în mod eronat sau arbitrar, de exemplu ca urmare a unui nivel de eficiență scăzut în mod artificial sau a unei alocări necorespunzătoare a costurilor indirecte, ar fi eligibile pentru compensare. În baza acestui fapt, AES constată că elementul referitor la întreținere și exploatare din cadrul mecanismului de compensare este în conformitate cu cele stipulate în cauza Chronopost.
- (170) În ceea ce privește a doua întrebare, referitoare la respectarea mecanismului de compensare prevăzut în contractul de vânzare din 1996, un operator privat rațional ar fi investit resurse suficiente pentru a asigura conformitatea, având în vedere sumele implicate. Acest lucru ar presupune controale ale bazei pe care au fost stabilite prețurile prezentate de grupul BKK, inclusiv ale modului în care au fost determinate costurile directe și indirecte. În plus, AES este convinsă că un cumpărător privat ar fi inițiat acțiuni în justiție dacă s-ar fi confruntat cu un furnizor care nu dorește să demonstreze că prețurile sale respectă mecanismul de compensare convenit.
- (171) Astfel cum s-a descris în secțiunea 3.3, municipalitatea a avut semne de întrebare cu privire la prețurile practicate de grupul BKK pe care le-a considerat ridicate. Municipalitatea a recunoscut, de asemenea, că nu poate exclude posibilitatea ca nivelurile compensației să reprezinte o supracompensare și nici faptul că lipsa documentației privind baza prețurilor practicate este problematică. În plus, municipalitatea a exprimat aceste îngrijorări pe parcursul perioadei vizate de procedura oficială de investigare.
- (172) În ceea ce privește informațiile transmise de BKK Veilys, astfel cum au fost prezentate în secțiunea 4.1.3, acestea nu conțin detalii privind baza prețurilor practicate. Mai precis, informațiile nu stabilesc costurile directe și indirecte asociate activităților legate de exploatare și întreținere, nici modul în care au fost stabilite acestea. În ceea ce privește costurile indirecte, nu există informații cu privire la mecanismul de alocare existent, nici o justificare a adecvării acestuia. Această lipsă de specificitate sugerează că mecanismul de compensare prevăzut în contractul de vânzare din 1996 nu a fost respectat.

⁽¹⁷⁵⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 3 iulie 2003, Chronopost/Ufex și alții, cauzele conexe C-83/01 P, C-93/01 P și C-94/01 P, EU:C:2003:388, punctele 36-37.

⁽¹⁷⁶⁾ *Ibidem*, punctele 38-40.

- (173) În ceea ce privește cifrele obținute din KOSTRA, menționate în considerentul (69), acestea prezintă costurile totale ale fiecărei municipalități pe corp de iluminat pe an, inclusiv energia electrică. Cifrele arată că, în perioada 2015-2019, municipalitatea Bergen a înregistrat cele mai mari costuri dintre cele zece municipalități mai mari reprezentate.
- (174) Diferențele de costuri dintre municipalități pot rezulta din mai mulți factori, astfel cum se explică în considerentele (67)-(68) și (94) de mai sus. Totuși, nici autoritățile norvegiene, nici BKK Veilys nu au furnizat informații care să demonstreze că nivelurile costurilor din KOSTRA sunt justificate. BKK Veilys s-a limitat să afirme că există anumite elemente care afectează costurile din Bergen, fără a documenta suplimentar acest lucru.
- (175) În consecință, AES constată că cifrele furnizate de KOSTRA sugerează o supracompensare a grupului BKK. Totuși, cifrele nu sunt suficient de detaliate pentru a stabili în ce măsură supracompensarea se referă la întreținere și exploatare [măsura (a)] sau la costul de investiție [măsura (c)].
- (176) Având în vedere cele de mai sus, toate informațiile prezentate indică faptul că, cel mai probabil, compensația a depășit nivelul corespunzător mecanismului prevăzut în contractul de vânzare din 1996. Acest lucru reflectă faptul că municipalitatea nu a luat măsurile necesare pentru a asigura respectarea mecanismului respectiv. Ca atare, municipalitatea nu a acționat la fel ca un cumpărător privat.

5.4.4.2. Compensația pentru infrastructura deținută de municipalitate

- (177) Astfel cum s-a descris în secțiunile 3.1.3, 3.1.4 și 3.1.5, municipalitatea a deținut și deține în continuare o serie de lămpi stradale aflate de-a lungul drumurilor sale municipale. În plus, astfel cum se menționează în secțiunea 3.1.4, întreținerea și exploatarea acestei infrastructuri deținute de municipalitate s-a realizat, începând cu 1 aprilie 2020, în baza unui contract care a făcut obiectul unei proceduri de ofertare organizate de municipalitate.
- (178) Astfel cum reiese din invitația sa de participare la licitație pentru acest contract, municipalitatea era liberă să achiziționeze servicii de întreținere și exploatare a infrastructurii deținute de municipalitate de la orice furnizor interesat și nu era obligată să respecte niciun mecanism de compensare predefinit. Prin urmare, AES va evalua separat compensația plătită pentru aceste activități.
- (179) Informațiile prezentate în secțiunea 3.1.4 indică faptul că atribuirea contractului care a făcut obiectul procedurii de ofertare a urmat o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, în conformitate cu legislația privind achizițiile publice din SEE. Decizia de atribuire s-a bazat pe criteriul celui mai scăzut preț și nimic nu indică faptul că rata predominantă de pe piață ar fi fost mai mică decât cea contractată. În baza acestui fapt, AES constată că compensația plătită pentru întreținere și exploatare în baza contractului care a făcut obiectul procedurii de ofertare nu a conferit un avantaj grupului BKK ⁽¹⁷⁷⁾.
- (180) În ceea ce privește compensarea activităților desfășurate înainte de 1 aprilie 2020, AES observă că, deși a perceput nivelul prețurilor ca fiind ridicat, municipalitatea nu a verificat dacă serviciile puteau fi achiziționate la costuri mai mici de la un alt furnizor. În schimb, aceasta a acceptat că s-a aplicat același preț pe lampă stradală ca în cazul infrastructurii controlate de grupul BKK. În consecință, AES observă că municipalitatea nu a acționat în modul în care ar fi procedat un cumpărător privat.
- (181) În ceea ce privește nivelul compensației pe lampă stradală, acesta a fost, după cum s-a menționat, același ca în cazul lămpilor stradale controlate de grupul BKK. Astfel cum s-a observat în considerentul (176), ansamblul informațiilor prezentate indică faptul că nivelul compensației a depășit nivelul permis de mecanismul bazat pe costuri prevăzut în contractul de vânzare din 1996. Acest lucru sugerează, de asemenea, că municipalitatea a plătit mai mult decât ar fi plătit dacă ar fi achiziționat serviciile de pe piața liberă.
- (182) Niciun element din informațiile prezentate nu indică contrariul. Astfel cum s-a arătat în considerentele (173)-(175), cifrele obținute din KOSTRA sunt cu adevărat un indiciu al supracompensării grupului BKK. Totuși, cifrele nu sunt suficient de detaliate pentru a stabili în ce măsură supracompensarea se referă la întreținere și exploatare [măsura (a)] sau la costul de investiție [măsura (c)].

⁽¹⁷⁷⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79, punctele 89-96.

- (183) AES a analizat mai amănunțit rezultatul licitației pentru serviciile prestate începând cu 1 aprilie 2020. Contractul încheiat includea însă, astfel cum s-a menționat în considerentul (48), și cele 12 000 de dispozitive cu LED instalate pe rețeaua deținută de BKK. Prin urmare, clauzele agreeate în contractul care a făcut obiectul procedurii de ofertare nu constituie un element de comparație pertinent cu privire la prețurile practicate anterior pentru lămpile stradale deținute de municipalitate.
- (184) În consecință, AES trebuie să ajungă la o concluzie pe baza celorlalte informații disponibile. Astfel cum s-a menționat în considerentele (180)-(182), ansamblul acestor informații indică faptul că grupul BKK a fost supracompensat și în ceea ce privește acele lămpi stradale care sunt deținute de municipalitate.

5.4.4.3. Concluzie

- (185) Pe baza evaluării de mai sus, AES concluzionează că grupul BKK a fost supracompensat pentru întreținerea și exploatarea lămpilor stradale aflate de-a lungul drumurilor municipale din Bergen. În ceea ce privește lămpile stradale deținute de grupul BKK, această supracompensare continuă până în prezent. În ceea ce privește lămpile stradale deținute de municipalitate, supracompensarea se limitează la activitățile desfășurate până la 1 aprilie 2020.
- (186) Deși pe baza informațiilor transmise s-a stabilit că a fost acordat un avantaj, AES nu este în măsură să stabilească valoarea acestuia. Acest lucru se reflectă în ordinul de recuperare prezentat în secțiunea 10 de mai jos.

5.4.5. Măsura (b) – finanțarea celor 12 000 de dispozitive cu LED

- (187) Astfel cum rezultă din informațiile prezentate în secțiunile 3.4 și 4.1.4 de mai sus, dispozitivele cu LED au fost achiziționate de municipalitate de la un furnizor extern. Proprietatea asupra acestora nu a fost și nu va fi transferată grupului BKK. În consecință, nu a fost conferit niciun avantaj prin faptul că municipalitatea nu și-a păstrat dreptul de proprietate asupra dispozitivelor cu LED.
- (188) Autoritățile norvegiene și BKK Veilys au clarificat, de asemenea, faptul că achiziționarea dispozitivelor cu LED a reprezentat o modernizare extraordinară, pe care BKK Veilys nu era obligată să o realizeze. În baza acestui fapt, se poate concluziona că nu a fost conferit niciun avantaj prin faptul că municipalitatea a scutit BKK Veilys de taxele pe care ar fi trebuit să le achite în conformitate cu clauzele din contract(e).
- (189) În ceea ce privește exploatarea și întreținerea dispozitivelor cu LED, aceste sarcini au fost incluse în contractul de servicii separat care a făcut obiectul procedurii de ofertare. Din motivele expuse în considerentul (179), compensația prevăzută în acest contract nu a conferit un avantaj grupului BKK.
- (190) Pe baza celor de mai sus, AES constată că finanțarea celor 12 000 de dispozitive cu LED [măsura (b)] nu a conferit în sine un avantaj societăților din cadrul grupului BKK. Totuși, din motivele prezentate în considerentele (191) și (192) de mai jos, AES subliniază că este necesar să se țină seama de instalarea dispozitivelor cu LED atunci când se stabilește nivelul supracompensării acordate prin măsurile (a) și (c).
- (191) În măsura în care instalarea acestora a redus costurile de exploatare și întreținere, fără ca acest lucru să conducă la diminuarea compensației în conformitate cu mecanismul bazat pe costuri prevăzut în contractul de vânzare din 1996, aceasta ar echivala cu o supracompensare în cadrul măsurii (a). În acest sens, AES observă că, deși contractul care a făcut obiectul procedurii de ofertare cuprinde exploatarea și întreținerea dispozitivelor cu LED, se pare că grupul BKK primește în continuare compensații, în temeiul contractului descris în considerentul (45), pentru întreținerea și exploatarea infrastructurii pe care sunt instalate aceste dispozitive. În plus, se pare că nivelul compensației a rămas același ca în perioada în care contractul avea ca obiect și acele dispozitive care au fost înlocuite cu dispozitivele cu LED ⁽¹⁷⁸⁾.

⁽¹⁷⁸⁾ În scrisoarea din 12 aprilie 2021, înregistrată ca documentul nr. 1194249, autoritățile norvegiene au declarat la pagina 11 că „(t) ermenele și condițiile contractului de exploatare și întreținere încheiat între Municipalitatea Bergen și Veilys AS nu [...] s-au modificat ca urmare a instalării dispozitivelor cu LED.”

- (192) În ceea ce privește măsura (c), este necesar să se țină seama de faptul că dispozitivele cu LED sunt deținute de municipalitate atunci când se stabilește nivelul corect al compensației conform reglementării privind rentabilitatea prevăzută în contractul de vânzare din 1996. Având în vedere că sunt deținute de municipalitate, dispozitivele cu LED nu pot fi incluse în baza de capital care face obiectul compensației. În plus, din această bază de capital ar fi trebuit eliminată orice valoare reziduală a dispozitivelor care au fost înlocuite cu dispozitive cu LED.

5.4.6. *Măsura (c) – rambursarea costurilor de investiții*

5.4.6.1. **Introducere**

- (193) Astfel cum s-a explicat în secțiunea 3.1.2, rambursarea costurilor de investiții este al doilea element al mecanismului stabilit în contractul de vânzare din 1996. Astfel cum s-a detaliat în secțiunea 3.5, costul de investiție aferent infrastructurii este unul dintre elementele de cost încorporate în furnizarea iluminatului stradal. Astfel, dacă ar fi deținut ea însăși infrastructura, municipalitatea ar fi suportat în mod direct costurile investiției respective. În schimb, atunci când pentru realizarea iluminatului stradal se recurge la o infrastructură deținută de o altă entitate juridică, costurile investiției sunt suportate de entitatea respectivă. Pe baza acestor noi informații, AES consideră că rambursarea costurilor de investiții suportate de proprietarul infrastructurii corespunde practicii normale.
- (194) În conformitate cu mecanismul prevăzut în contractul de vânzare din 1996, grupul BKK are dreptul la un cost de investiție pentru capitalul angajat egal cu rata de rentabilitate stabilită de NVE pentru infrastructura reglementată a rețelei electrice. La fel ca în cazul compensației pentru întreținerea și exploatarea lămpilor stradale deținute de BKK, AES constată că, dacă acest element al mecanismului de compensare a fost conceput într-un mod care, la momentul încheierii contractului de vânzare, limita remunerația viitoare la ratele pieței, atunci rambursarea calculată ulterior în conformitate cu aceasta nu conferă niciun avantaj ⁽¹⁷⁹⁾.
- (195) Potrivit Hotărârii Chronopost, astfel cum a fost prezentată în considerentul (166), criteriul de apreciere a costului de investiție este întrebarea dacă randamentul depășește o rentabilitate adecvată a capitalului investit. Prin urmare, prima întrebare la care trebuie să se răspundă este dacă reglementarea prevăzută în contractul de vânzare din 1996 permite obținerea unei rentabilități adecvate, dar nu excesive. În cazul unui răspuns afirmativ, trebuie să se examineze, în al doilea rând, dacă nivelul rambursării a respectat această limitare.
- (196) În contractul de vânzare din 1996, reglementarea rentabilității capitalului este compusă din două elemente: (i) o rată a dobânzii; și (ii) o bază de capital la care să se aplice rata. Suma rezultată reprezintă costul de oportunitate al investiției și acoperă atât costul finanțării prin capitaluri proprii, cât și costul datoriilor.
- (197) Ca introducere, AES observă că noțiunea de cost de oportunitate al investiției este în general acceptată și corespunde criteriului privind rentabilitatea adecvată a capitalului investit. Prin urmare, AES va proceda la evaluarea celor două elemente ale reglementării (rata dobânzii și baza de capital).

5.4.6.2. **Rata dobânzii**

- (198) Astfel cum s-a menționat în secțiunea 3.1.1, rețelele de energie electrică sunt monopoluri naturale și fac obiectul unor reglementări sectoriale în Norvegia. În conformitate cu acest regim, NVE își stabilește rata de referință astfel încât să permită proprietarilor de infrastructură să obțină o rentabilitate rezonabilă a investițiilor ⁽¹⁸⁰⁾.

⁽¹⁷⁹⁾ A se vedea considerentul (163) de mai sus, cu trimiteri la jurisprudență.

⁽¹⁸⁰⁾ Fișa informativă NVE nr. 3/2021, actualizată ultima dată la 14 decembrie 2021. La momentul adoptării prezentei decizii, fișa informativă era disponibilă la următorul link: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/968a7fea-1dde-4094-836a-6ad8ef9aef7c/202119109/3425690>

- (199) NVE estimează rata pe o bază anuală, utilizând metodologia costului mediu ponderat al capitalului (*Weighted Average Cost of Capital* – WACC). Parametrii de intrare pentru estimarea WACC realizată de NVE cuprind mai mulți factori legați de piață care sunt specifici industriei rețelelor de energie electrică. Dintre aceștia, merită menționați coeficientul beta al capitalului propriu, primele de credit pentru industrie și structura optimă a capitalului. Rata de referință s-a situat în intervalul 5-7 % în ultimul deceniu ⁽¹⁸¹⁾.
- (200) Potrivit NVE, operațiunile rețelei electrice sunt caracterizate de venituri stabile și previzibile și, în general, se consideră că au risc scăzut. Prin urmare, parametrul WACC privind coeficientul beta al capitalului propriu este estimat utilizând societăți cotate la bursă cu fluxuri de venituri reglementate, cum ar fi diverși furnizori de rețele de utilități ⁽¹⁸²⁾.
- (201) Conceptul de cost de oportunitate al investiției corespunde, după cum s-a precizat mai sus, criteriului potrivit căruia prețul perceput ar trebui să permită o rentabilitate adecvată a capitalului investit. În plus, acest concept din cadrul WACC este o metodă standard de estimare a acestor costuri.
- (202) Totuși, metodologia WACC adecvată pentru serviciile evaluate în cazul de față ar trebui să reflecte costul de oportunitate al investițiilor în infrastructura de iluminat stradal. Prin urmare, metodologia WACC adecvată ar trebui să reflecte riscul pe care îl implică această activitate.
- (203) La fel ca rețelele electrice, infrastructura de iluminat stradal vizată constituie un monopol natural deosebit de longeviv. Având în vedere cererea consistentă de iluminat stradal din partea municipalității, riscul de fluctuație a veniturilor este scăzut. În plus, având în vedere că municipalitatea plătește pentru energia electrică, se poate preconiza că și costurile vor fi stabile.
- (204) Acești factori arată că utilizarea ratei de referință NVE a reprezentat un indicator adecvat al rentabilității pieței necesare pentru operațiunile aferente infrastructurii de iluminat stradal. AES nu a primit nicio informație care să indice contrariul.
- (205) În baza acestui fapt, AES consideră că dispoziția privind utilizarea ratei de referință NVE a corespuns unui nivel adecvat de rentabilitate și, prin urmare, a fost conformă cu Hotărârea Chronopost. Totuși, astfel cum reiese din evaluarea de mai jos referitoare la baza de capital, informațiile prezentate nu demonstrează modul în care a fost calculată în practică suma de rambursat.

5.4.6.3. Baza de capital

- (206) Contractul de vânzare din 1996 nu specifică metodologia care trebuie aplicată pentru stabilirea capitalului angajat care constituie baza de capital. Totuși, nimic din modul în care a fost redactat nu indică faptul că grupul BKK ar avea dreptul la un nivel excesiv de rentabilitate sub forma unor rente de monopol. Dimpotrivă, mecanismele de tip cost plus, cum este cel inclus în contractul de vânzare, se utilizează în mod obișnuit în sectoarele reglementate pentru a se asigura un nivel de rambursare adecvat. În baza acestui fapt, AES consideră că dispoziția conform căreia rata de referință NVE se aplică capitalului angajat implică faptul că baza de capital se stabilește în mod corespunzător, asigurând un nivel adecvat de rentabilitate. Prin urmare, și acest element este conform cu Hotărârea Chronopost.
- (207) Pe de altă parte, în ceea ce privește modul în care a fost aplicat mecanismul, informațiile prezentate nu demonstrează modul în care a fost calculat costul de investiție eligibil. Autoritățile norvegiene nu au fost în măsură să furnizeze detalii și consideră că lipsa unor conturi separate a îngreunat controlul din partea lor. BKK Veilys s-a limitat menționeze la modul general capitalul care ar putea fi implicat în construirea unei infrastructuri similare. La fel ca în cazul compensației pentru exploatare și întreținere, această lipsă de precizie indică, în sine, nerespectarea contractului de vânzare din 1996.
- (208) În plus, ar trebui să se țină seama de utilizarea ratei de referință stabilite de NVE. Întrucât rata de referință NVE este o rată nominală a dobânzii care încorporează deja inflația generală, aplicarea acesteia la o bază de capital stabilită printr-o abordare bazată pe costurile de înlocuire ar însemna o dublă compensare a inflației generale ⁽¹⁸³⁾. În conformitate cu reglementarea NVE, pe care mecanismul de rambursare o reflectă în mod evident, rata de referință a NVE se aplică, în mod corespunzător, la valoarea contabilă a activelor rețelei electrice utilizate în scopuri productive, și anume la valoarea lor istorică minus deprecierea ⁽¹⁸⁴⁾.

⁽¹⁸¹⁾ Fișa informativă NVE nr. 8/2021, actualizată ultima dată la 14 decembrie 2021. La momentul adoptării prezentei decizii, fișa informativă era disponibilă la următorul link: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/6c8f4e29-3c0e-418c-a1b4-3d366df1bd71/202119109/3425693>

⁽¹⁸²⁾ *Ibidem*.

⁽¹⁸³⁾ Fișa informativă nr. 8/2021 a NVE, citată la nota de subsol 181 de mai sus.

⁽¹⁸⁴⁾ Fișa informativă nr. 3/2021 a NVE, citată la nota de subsol 180 de mai sus.

- (209) În acest sens, AES a luat act de dezacordul dintre municipalitate și grupul BKK. Astfel cum s-a arătat în secțiunea 3.5, se pare că, deși municipalitatea a susținut utilizarea valorii contabile pentru stabilirea bazei de capital, grupul BKK a pledat în favoarea utilizării costului de înlocuire a activelor. În plus, se pare că acest dezacord a existat pe parcursul întregii perioade vizate, existând prin urmare posibilitatea ca baza de capital să fi fost stabilită într-un mod care nu corespunde reglementării privind rentabilitatea adecvată cuprinsă în mecanismul de compensare prevăzut în contractul de vânzare din 1996.
- (210) În sfârșit, cifrele furnizate de KOSTRA, astfel cum sunt prezentate în considerentul (69), arată că, în perioada 2015-2019, municipalitatea Bergen a înregistrat cele mai mari costuri pentru iluminatul stradal dintre cele zece municipalități mai mari reprezentate. Deși cifrele nu sunt suficient de detaliate pentru a concluziona în ce măsură costurile înregistrate se referă la întreținere și exploatare [măsura (a)] sau la costul de investiție [măsura (c)], acesta este un indiciu că grupul BKK a fost compensat peste un nivel adecvat de rentabilitate.
- (211) Prin urmare, ansamblul informațiilor prezentate arată că, cel mai probabil, rambursarea a depășit nivelul adecvat de rentabilitate permis de contractul de vânzare din 1996. La fel ca în cazul compensației pentru întreținere și exploatare [măsura (a)], aceasta reflectă faptul că municipalitatea nu a luat măsurile necesare pentru a asigura respectarea mecanismului de rambursare. Ca atare, municipalitatea nu a acționat la fel ca un cumpărător privat.

5.4.6.4. Concluzie

- (212) Pe baza evaluării de mai sus, AES concluzionează că grupul BKK a fost supracompensat pentru costul de investiție aferent lămpilor stradale pe care le deține de-a lungul drumurilor municipale din Bergen.
- (213) Deși pe baza informațiilor transmise s-a stabilit că a fost acordat un avantaj, AES nu este în măsură să stabilească valoarea acestuia. Acest lucru se reflectă în ordinul de recuperare prezentat în secțiunea 10 de mai jos.

5.5. SELECTIVITATE

- (214) Pentru a constitui ajutor de stat în temeiul articolului 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE, măsurile trebuie să fie selective prin favorizarea „anumitor întreprinderi sau a producției anumitor mărfuri”.
- (215) Măsurile se referă la societățile din grupul BKK. Prin urmare, acestea au caracter selectiv.

5.6. EFECTUL ASUPRA SCHIMBURILOR COMERCIALE ȘI ASUPRA CONCURENȚEI

5.6.1. Testul juridic

- (216) Un avantaj conferit unei întreprinderi constituie ajutor de stat în temeiul articolului 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE doar în cazul în care „denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producției anumitor mărfuri” și doar în măsura în care acesta „afectează comerțul” dintre statele SEE. Pentru ca aceste criterii să fie îndeplinite, nu este necesar să se stabilească faptul că concurența este denaturată efectiv și nici că ajutorul are o incidență reală asupra schimburilor comerciale dintre statele SEE. Este suficient să se examineze dacă ajutorul este susceptibil să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale ⁽¹⁸⁵⁾.
- (217) În ceea ce privește condiția referitoare la denaturarea concurenței, în Orientările privind noțiunea de ajutor de stat se menționează că o astfel de denaturare poate fi exclusă numai în cazul în care sunt îndeplinite anumite condiții cumulative. Condițiile sunt următoarele: (a) ca serviciul să facă obiectul unui monopol legal stabilit în conformitate cu dreptul SEE; (b) ca monopolul legal să nu excludă doar concurența de pe piață, ci și pentru piață; (c) ca serviciul să nu fie în concurență cu alte servicii; și (d) ca, în cazul în care furnizorul de servicii desfășoară activități pe o altă piață care este deschisă concurenței, subvențiile încrucișate să poată fi excluse ⁽¹⁸⁶⁾.

⁽¹⁸⁵⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 29 iulie 2019, Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)/Azienda Napoletana Mobilità SpA, C-659/17, EU:C:2019:633, punctul 29 și jurisprudența citată.

⁽¹⁸⁶⁾ Orientările privind noțiunea de ajutor de stat citate la nota de subsol 79, punctul 188.

- (218) În jurisprudența recentă, Curtea de Justiție a făcut trimitere la punctul echivalent din Comunicarea corespunzătoare a Comisiei Europene privind noțiunea de ajutor de stat ⁽¹⁸⁷⁾. În ceea ce privește condiția (b), Curtea a subliniat că nu este suficient ca serviciul să facă obiectul unui monopol legal stabilit în conformitate cu dreptul SEE. Trebuie și ca monopolul legal să excludă orice concurență posibilă pentru a deveni furnizorul exclusiv al serviciului în cauză ⁽¹⁸⁸⁾.
- (219) În ceea ce privește condiția referitoare la un efect asupra comerțului, un astfel de efect este prezent atunci când ajutorul consolidează poziția unei întreprinderi concurente în cadrul schimburilor comerciale dintre statele SEE. Nu este însă necesar ca beneficiarul să fie implicat în astfel de schimburi comerciale. În cazul în care un stat SEE acordă ajutor unei întreprinderi, activitatea sa internă poate fi menținută sau intensificată astfel încât să se reducă posibilitățile întreprinderilor stabilite în alte state SEE de a pătrunde pe piață. În consecință, caracterul local sau regional al serviciilor nu este suficient pentru a exclude posibilitatea ca ajutorul să afecteze schimburile comerciale dintre statele SEE ⁽¹⁸⁹⁾.

5.6.2. *Aplicarea testului juridic în cazul de față*

- (220) Nici autoritățile norvegiene, nici BKK Veilys nu au susținut că activitățile compensate ar fi avut loc în cadrul unui monopol legal stabilit în conformitate cu dreptul SEE. În consecință, pe baza condițiilor cumulative din Orientările privind noțiunea de ajutor de stat, reiterate în considerentul (217) de mai sus, nu se poate exclude o denaturare a concurenței.
- (221) De asemenea, printre activitățile compensate se numără exploatarea și întreținerea lămpilor stradale. Atunci când a organizat un concurs pentru serviciile respective, municipalitatea a primit oferte din partea a multe întreprinderi diferite. De asemenea, KOFA a tratat mai multe cauze referitoare la contracte cu același obiect care au făcut sau ar fi trebuit să facă obiectul unor licitații la nivelul SEE publicate în baza de date TED ⁽¹⁹⁰⁾. În consecință, AES constată că în Norvegia există piețe consacrate pentru serviciile legate de exploatarea și întreținerea lămpilor stradale. În plus, pe aceste piețe există contracte care pot prezenta un interes la nivelul SEE.
- (222) Astfel cum s-a arătat în considerentul (54), societățile din grupul BKK sunt, în plus, active pe o serie de alte piețe. Cu toate acestea, autoritățile norvegiene nu sunt în măsură să excludă posibilitatea unor subvenții încrucișate cu celelalte activități economice.
- (223) Având în vedere cele de mai sus, AES este convinsă că avantajele acordate grupului BKK sunt susceptibile să denatureze concurența, permițându-i să își mențină sau să își consolideze prezența pe piață.
- (224) În plus, având în vedere că autoritățile locale din Norvegia încheie în mod regulat contracte de întreținere și exploatare a lămpilor stradale prin licitații la nivelul SEE, este realist ca întreprinderile stabilite în alte state SEE să aibă în vedere creșterea prezenței lor pe piața din Norvegia în ceea ce privește astfel de activități. Avantajele acordate grupului BKK îi pot permite însă acestuia să își mențină sau să își extindă activitățile în dauna acestor competitori. În măsura în care au avut loc subvenții încrucișate, același lucru este probabil valabil și pentru activitățile economice de pe alte piețe deschise concurenței.
- (225) În baza acestui fapt, AES constată că și supracompensarea este susceptibilă să afecteze schimburile comerciale.

⁽¹⁸⁷⁾ Comunicarea Comisiei Europene privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din TFUE, JO C 262, 19.7.2016, p. 1.

⁽¹⁸⁸⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 19 decembrie 2019, Arriva Italia Srl și alții/Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, C-385/18, EU:C:2019:1121, punctele 57-58.

⁽¹⁸⁹⁾ Hotărârea INPS, citată la nota de subsol 185, punctele 30-31 și jurisprudența citată.

⁽¹⁹⁰⁾ Cauzele 2021/1439, 2021/367 și 2015/71, citate la nota de subsol 148.

5.6.3. Concluzie

- (226) Având în vedere considerațiile de mai sus, AES concluzionează că supracompensarea este susceptibilă să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale.

5.7. CONCLUZIE PRIVIND PREZENȚA AJUTORULUI DE STAT

- (227) Astfel cum rezultă din considerațiile de mai sus, AES concluzionează că supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] și pentru rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)] constituie ajutor de stat în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE.

6. AJUTOR INDIVIDUAL SAU SCHEMĂ DE AJUTOARE

- (228) La articolul 1 litera (d) din partea II a Protocolului 3, „schema de ajutoare” este definită ca fiind „[...] orice act în baza căruia, fără a fi necesare măsuri suplimentare de punere în aplicare, pot fi acordate alocări individuale de ajutor întreprinderilor definite în mod general și abstract, precum și orice act în baza căruia ajutorul, care nu este legat de un anumit proiect, poate fi acordat uneia sau mai multor întreprinderi pentru o perioadă de timp nedeterminată și/sau într-un quantum nedeterminat”. Termenul „ajutor individual” este definit la litera (e) de la același articol ca fiind „[...] orice ajutor de stat care nu este acordat în baza unei scheme de ajutor de stat sau este acordat în baza unei scheme, dar trebuie notificat în mod individual”.
- (229) În ceea ce privește ajutorul acordat pentru infrastructura controlată de grupul BKK, acesta cuprinde, astfel cum se menționează în secțiunile 5.4.4.1 și 5.4.6, sume care depășesc compensația permisă conform mecanismului prevăzut în secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996. Nici autoritățile norvegiene, nici BKK Veilys nu au identificat vreun act preexistent care să permită o astfel de supracompensare.
- (230) În mod similar, în ceea ce privește ajutorul pentru întreținerea și exploatarea infrastructurii deținute de municipalitate, astfel cum a fost identificat în secțiunea 5.4.4.2, autoritățile norvegiene și BKK Veilys nu au susținut că această compensație ar fi fost acordată pe baza unui act, astfel cum este definit la articolul 1 litera (d) din partea II a Protocolului 3. În concordanță cu acest lucru, nici informațiile transmise în cursul procedurii oficiale de investigare nu conțin vreo indicație că ajutorul ar fi fost acordat pe baza unui astfel de act.
- (231) În baza acestui fapt, AES concluzionează că ajutorul în cauză este un ajutor individual, astfel cum este definit la articolul 1 litera (e) din partea II a Protocolului 3.

7. CERINȚE PROCEDURALE

- (232) În conformitate cu articolul 1 alineatul (3) din partea I a Protocolului 3, „Autoritatea AELS de Supraveghere este informată, în timp util pentru a putea să își prezinte observațiile, cu privire la orice plan de acordare sau de modificare a unui ajutor. [...] Statul în cauză nu pune în aplicare măsurile pe care le propune până în momentul în care procedura a condus la luarea unei hotărâri definitive.”
- (233) AES a fost informată cu privire la ajutorul deja acordat, pentru prima dată, prin intermediul plângerii. Prin urmare, ajutorul este ilegal în sensul articolului 1 litera (f) din partea II a Protocolului 3.

8. COMPATIBILITATE

- (234) Din articolul 61 alineatul (1) din Acordul privind SEE rezultă că, cu excepția cazului în care se prevede altfel, măsurile de ajutor de stat sunt incompatibile cu funcționarea acordului. Autoritățile norvegiene nu au prezentat niciun argument conform căruia măsurile în cauză ar constitui ajutor compatibil.
- (235) Derogarea prevăzută la articolul 61 alineatul (2) din Acordul privind SEE este inaplicabilă, deoarece ajutorul nu promovează niciunul dintre obiectivele enumerate în dispoziția respectivă. Din același motiv, articolul 61 alineatul (3) litera (a) și articolul 61 alineatul (3) litera (b) din Acordul privind SEE nu se aplică în cazul de față.

- (236) În ceea ce privește articolul 61 alineatul (3) litera (c), AES observă că măsurile de ajutor implică o supracompensare care depășește nivelul compensației necesare pentru a stimula activitățile economice în cauză. Din jurisprudența constantă rezultă că un ajutor care aduce o ameliorare situației financiare a beneficiarului fără a fi necesar pentru a atinge obiectivele prevăzute la articolul 61 alineatul (3) nu poate fi considerat compatibil cu Acordul privind SEE ⁽¹⁹¹⁾. Prin urmare, întrucât supracompensarea nu a fost necesară pentru a stimula activitățile economice în cauză, aceasta este incompatibilă cu articolul 61 alineatul (3) litera (c) din Acordul privind SEE.
- (237) În ceea ce privește derogarea prevăzută la articolul 59 alineatul (2) din Acordul privind SEE, AES observă, astfel cum s-a stabilit în secțiunea 5.4.2.2, că societățile din grupul BKK nu au avut și nu au nici în prezent de îndeplinit o obligație de serviciu public în ceea ce privește serviciile vizate. Întrucât compensația nu este acordată unei întreprinderi căreia i-a fost încredințat un SIEG, derogarea prevăzută la articolul 59 alineatul (2) nu este aplicabilă.
- (238) În baza acestor considerații, AES consideră că supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] și pentru rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)] nu poate fi declarată compatibilă cu funcționarea Acordului privind SEE.

9. CONCLUZIE

- (239) Din motivele expuse mai sus, AES concluzionează că supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] și pentru rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)], plătită societăților din grupul BKK în ceea ce privește lămpile stradale aflate de-a lungul drumurilor municipale din cadrul municipalității, constituie ajutor de stat ilegal care este incompatibil cu funcționarea Acordului privind SEE.
- (240) Supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] vizează, în primul rând, infrastructura de iluminat stradal controlată de grupul BKK ⁽¹⁹²⁾. În ceea ce privește această infrastructură, supracompensarea cuprinde elementele care depășesc costurile eligibile pentru compensare conform mecanismului prevăzut la punctul 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996.
- (241) În al doilea rând, supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] vizează serviciile legate de infrastructura de iluminat stradal deținută de municipalitate. Pentru aceste servicii, supracompensarea este egală cu sumele care depășesc prețul pieței care ar fi putut fi obținut pe piața liberă.
- (242) Constatarea unei supracompensații ilegale și incompatibile pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] se limitează la perioada din 1 ianuarie 2016 până în prezent. În ceea ce privește infrastructura de iluminat stradal controlată de grupul BKK, supracompensarea continuă și în prezent. În ceea ce privește infrastructura de iluminat stradal deținută de municipalitate, supracompensarea vizează activitățile desfășurate până la 1 aprilie 2020.
- (243) În ceea ce privește rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)], ajutorul de stat ilegal și incompatibil este reprezentat de compensația care depășește nivelul adecvat de rentabilitate permis de mecanismul prevăzut în secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996. Întrucât această constatare nu se limitează la perioada din 1 ianuarie 2016 până în prezent, ea cuprinde toate supracompensațiile acordate în termenul de prescripție de 10 ani ⁽¹⁹³⁾. Termenul de prescripție a fost întrerupt la momentul în care AES a transmis plângerea autorităților norvegiene și le-a invitat să prezinte observații cu privire la aceasta, prin scrisoarea din 1 iunie 2017 ⁽¹⁹⁴⁾.

⁽¹⁹¹⁾ A se vedea, în acest sens, hotărârea Curții de Justiție din 15 aprilie 2008, Nuova Agricast Srl/Ministero delle Attività Produttive, C-390/06, EU:C:2008:224, punctul 68 și jurisprudența citată.

⁽¹⁹²⁾ Pe baza informațiilor transmise, AES înțelege că aceste lămpi stradale sunt deținute în prezent de Veilys AS.

⁽¹⁹³⁾ Articolul 15 din partea II a Protocolului 3. A se vedea, de asemenea, Hotărârea Curții de Justiție din 6 octombrie 2005, Scott SA/Comisia, C-276/03, EU:C:2005:590.

⁽¹⁹⁴⁾ Documentul nr. 858239.

10. RECUPERARE

- (244) Curtea de Justiție a AELS a statuat că obligația de a elimina ajutorul incompatibil este menită să restabilească situația existentă anterior ⁽¹⁹⁵⁾. Acest obiectiv este atins odată ce beneficiarul rambursează sumele acordate sub formă de ajutor ilegal și incompatibil, pierzând astfel avantajul de care a beneficiat față de concurenții săi ⁽¹⁹⁶⁾. Din jurisprudența constantă rezultă și faptul că, atunci când dispune recuperarea unui ajutor declarat incompatibil cu funcționarea Acordului privind SEE, AES nu este obligată să stabilească cuantumul exact al ajutorului care trebuie recuperat ⁽¹⁹⁷⁾.
- (245) Partea II a Protocolului 3 conține norme detaliate privind recuperarea. În conformitate cu jurisprudența, articolul 14 alineatul (1) stabilește obligația AES de a dispune recuperarea ajutorului ilegal și incompatibil, cu excepția cazului în care acest lucru ar contraveni unui principiu general de drept. La același articol se prevede, de asemenea, că statul vizat va lua toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului ilegal considerat a fi incompatibil.
- (246) În temeiul articolului 14 alineatul (2), ajutorul recuperabil include dobânda calculată de la data la care ajutorul a fost pus la dispoziția beneficiarului până la data recuperării sale. În plus, astfel cum se prevede la articolul 14 alineatul (3), recuperarea se efectuează fără întârziere și în conformitate cu procedurile aplicabile în temeiul dreptului intern. Aceste proceduri naționale trebuie să permită executarea imediată și efectivă a deciziei de recuperare.
- (247) Mai multe dispoziții de punere în aplicare privind recuperarea sunt incluse în Decizia nr. 195/04/COL din 14 iulie 2004 ⁽¹⁹⁸⁾. De asemenea, AES a emis orientări privind recuperarea ajutorului ilegal și incompatibil ⁽¹⁹⁹⁾.
- (248) Prin urmare, pe baza evaluării de mai sus și în conformitate cu dispozițiile menționate privind recuperarea ajutorului ilegal și incompatibil, AES adoptă prezenta decizie,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] și pentru rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)], plătită societăților din grupul BKK în ceea ce privește lămpile stradale aflate de-a lungul drumurilor municipale din cadrul municipalității, constituie ajutor de stat ilegal care este incompatibil cu funcționarea Acordului privind SEE.

⁽¹⁹⁵⁾ Hotărârea Principatul Liechtenstein și alții, citată la nota de subsol 128, punctul 142; Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 8 octombrie 2012 în cauzele conexe E-10/11 și E-11/11, Hurtigruten ASA/Autoritatea AELS de Supraveghere, 2012, Raportul Curții AELS, p. 758, punctul 286.

⁽¹⁹⁶⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 17 iunie 1999, Belgia/Comisia, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punctele 64-65; Cauzele conexe E-5/04, E-6/04 și E-7/04, Fesil și Finnjord, PIL și alții și Norvegia/Autoritatea AELS de Supraveghere, 2005, Raportul Curții AELS, p. 121, punctul 178; Hotărârea Curții de Justiție din 7 martie 2002, Italia/Comisia, C-310/99, EU:C:2002:143, punctul 98.

⁽¹⁹⁷⁾ A se vedea Orientările privind recuperarea ajutorului de stat ilegal și incompatibil, citate la nota de subsol 199 de mai jos, punctul 36 cu trimiteri la Hotărârea Curții de Justiție din 12 octombrie 2000, Spania/Comisia, C-480/98, EU:C:2000:559, punctul 25, și la Hotărârea Curții de Justiție din 2 februarie 1988, Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV și alții/Comisia, cauzele conexe C-67/85, C-68/85 și C-70/85, EU:C:1988:38. A se vedea, de asemenea, Hotărârea Curții de Justiție din 13 februarie 2014, Mediaset SpA/Ministero dello Sviluppo economico, C-69/13, EU:C:2014:71, punctul 21 cu trimiteri la jurisprudență.

⁽¹⁹⁸⁾ Decizia nr. 195/04/COL a Autorității AELS de Supraveghere din 14 iulie 2004 privind dispozițiile de punere în aplicare menționate la articolul 27 din partea II a Protocolului 3 la Acordul dintre statele AELS privind instituirea unei Autorități de Supraveghere și a unei Curți de Justiție, JO L 139, 25.5.2006, p. 37 și Suplimentul SEE nr. 26/2006, 25.5.2006, p. 1, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 789/08/COL a Autorității AELS de Supraveghere din 17 decembrie 2008 de modificare a Deciziei nr. 195/04/COL a Colegiului privind dispozițiile de punere în aplicare la care se face referire în temeiul articolului 27 din partea II a Protocolului 3 la Acordul dintre statele AELS privind instituirea unei Autorități de Supraveghere și a unei Curți de Justiție cu privire la formularele standard de notificare a unui ajutor, JO L 340, 22.12.2010, p. 1 și Suplimentul SEE nr. 72/2010, 22.12.2010, p. 1.

⁽¹⁹⁹⁾ Decizia nr. 788/08/COL a Autorității AELS de Supraveghere din 17 decembrie 2008 de modificare, pentru a șazeci și șaptea oară, a normelor procedurale și de fond în domeniul ajutoarelor de stat prin introducerea unui nou capitol privind recuperarea ajutorului de stat ilegal și incompatibil, JO L 105, 21.4.2011, p. 32 și Suplimentul SEE nr. 23/2011, 21.4.2011, p. 1. Aceste orientări corespund Comunicării Comisiei denumită „Pentru o punere în aplicare eficientă a deciziilor Comisiei de obligare a statelor membre să recupereze ajutorul de stat ilegal și incompatibil”, JO C 272, 15.11.2007, p. 4.

Articolul 2

Supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] vizează, în primul rând, infrastructura de iluminat stradal controlată de grupul BKK. În ceea ce privește această infrastructură, supracompensarea cuprinde elementele care depășesc costurile eligibile pentru compensare conform mecanismului prevăzut în secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996.

În al doilea rând, supracompensarea pentru întreținere și exploatare [măsura (a)] vizează serviciile legate de infrastructura de iluminat stradal deținută de municipalitate. Pentru aceste servicii, supracompensarea este egală cu sumele care depășesc prețul pieței care ar fi putut fi obținut pe piața liberă.

Articolul 3

Supracompensarea pentru rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)] cuprinde compensația care depășește nivelul adecvat de rentabilitate permis de mecanismul prevăzut în secțiunea 7 litera (c) din contractul de vânzare din 1996.

Articolul 4

În ceea ce privește compensația pentru întreținere și exploatare [măsura (a)], constatarea unei supracompensații ilegale și incompatibile se limitează la perioada din 1 ianuarie 2016 până în prezent. În ceea ce privește infrastructura de iluminat stradal controlată de grupul BKK, această supracompensare continuă și în prezent. În ceea ce privește infrastructura de iluminat stradal deținută de municipalitate, supracompensarea vizează activitățile desfășurate până la 1 aprilie 2020.

Articolul 5

În ceea ce privește compensația pentru rambursarea costurilor de investiții [măsura (c)], ajutorul considerat ilegal și incompatibil cuprinde întreaga supracompensație acordată în termenul de prescripție de 10 ani prevăzut la articolul 15 din partea II a Protocolului 3. Acest termen de prescripție a fost întrerupt la momentul în care AES a transmis plângerea autorităților norvegiene și le-a invitat să prezinte observații cu privire la aceasta, prin scrisoarea din 1 iunie 2017.

Articolul 6

Autoritățile norvegiene iau toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului ilegal și incompatibil menționat la articolele 1, 2, 3, 4 și 5.

Ajutorul care trebuie recuperat include dobândă și dobândă compusă calculate începând cu data de la care ajutorul a fost pus la dispoziția beneficiarului până la data recuperării acestuia. Dobânda se calculează în baza articolului 9 din Decizia nr. 195/04/COL a Autorității AELS de Supraveghere, astfel cum a fost modificată.

Articolul 7

Recuperarea se efectuează fără întârziere, în conformitate cu procedurile din legislația națională a Norvegiei, cu condiția ca acestea să permită executarea imediată și efectivă a prezentei decizii.

Autoritățile norvegiene trebuie să se asigure că recuperarea ajutorului este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării prezentei decizii.

Articolul 8

În termen de două luni de la data notificării prezentei decizii, autoritățile norvegiene transmit către AES următoarele informații:

1. suma totală (principal și dobânzi aplicabile) care trebuie recuperată;

2. datele la care sumele care trebuie recuperate au fost comunicate societăților vizate din grupul BKK;
3. un raport privind progresele înregistrate și măsurile luate pentru a se asigura conformitatea cu prezenta decizie.

Articolul 9

În cazul în care autoritățile norvegiene se vor confrunta cu dificultăți serioase care le vor împiedica să respecte oricare dintre termenele prevăzute la articolele 7 și 8, acestea trebuie să informeze AES cu privire la dificultățile respective. Conform principiului cooperării loiale, AES poate să prelungească termenele respective, cu condiția ca autoritățile norvegiene să prezinte o justificare corespunzătoare.

Articolul 10

Prezenta decizie se adresează Regatului Norvegiei.

Pentru Autoritatea AELS de Supraveghere,

Arne RØKSUND
Președinte
Membru responsabil al Colegiului

Árni Páll ÁRNASON
Membru al Colegiului

Stefan BARRIGA
Membru al Colegiului

Melpo-Menie JOSÉPHIDÈS
Contrasemnatar în calitate de director,
Afaceri juridice și administrative
